
“Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā”

Pētījuma rezultātu ziņojums

Pasūtītājs

Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija
Cēsu iela 31 k-3
Rīga, LV-1012
Latvija

Īstenotājs

SIA "Excolo Latvia"
Matīsa iela 11A
Jūrmala, LV-2008
Latvija

Rīga, 2012

SATURS

1. IEVADS.....	3
2. SOCIOLOĢISKS AUDŽUĢIMEŅU UN AIZBILDŅU ĢIMEŅU RAKSTUROJUMS	6
2.1. Sociāli demogrāfisks raksturojums	6
2.2. Mājokļa raksturojums	8
2.3. Bērnu nodrošinājums	10
2.4. Finansiālās situācijas raksturojums	10
2.5. Ģimenes ikdienas situācijas raksturojums	13
2.6. Pabalstu novērtējums	16
2.7. Ģimenē uzņemto bērnu situācijas raksturojums.....	18
3. BĒRNU ALTERNATĪVĀS APRŪPES IZMAKSAS	22
3.1. Bērnu ārpusģimenes aprūpes izmaksu struktūra.....	22
3.2. Faktiskie izdevumi	22
3.2.1. Tekošie izdevumi	23
3.2.1.1. Aprūpes izdevumi	23
Mājoklis.....	23
Pārtika un ēdināšana	25
Apģērbs un apavi.....	26
Personīgā aprūpe	27
Veselības aprūpe	28
Izglītība	29
Atpūta un kultūra	30
Transports.....	31
Sakari.....	31
3.2.1.2. Administratīvās, personāla un apmācību izmaksas.....	32
3.2.2. Kapitālieguldījumi	33
3.3. Dzīves vide un nepieciešamās finanses	34
3.4. Kopējās bērnu aprūpes izmaksas ģimenē.....	35
4. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI	38
PIELIKUMI.....	39
Izmantotā literatūra.....	39
Aptauju tehniskā informācija.....	40
Aptaujas anketa.....	41

1. IEVADS

Latvijā šobrīd paralēli darbojas vairāki bērnu ārpusģimenes aprūpes veidi un valsts, kā arī pašvaldības, piedalās to finansēšanā. Izmaksas un finansējums, kas saistīts ar katru konkrēto ārpusģimenes aprūpes sistēmā esošu bērnu gan var būt samērā atšķirīgs un tam par iemeslu var būt gan bērniem nepieciešamie dažādie pakalpojumi, gan veids, kā ārpusģimenes aprūpe tiek nodrošināta, gan valsts, pašvaldību un citu finanšu līdzekļu pieejamība, kā arī citi faktori.

Šī pētījuma galvenais mērķis bija veikt dažādo ārpusģimenes aprūpes veidu izmaksu novērtējumu. Lai to izdarītu, mēs koncentrējāmies uz tiešajiem aprūpētājiem, veicot audžuģimeņu un aizbildņu aptaujas (aptauju tehnisko informāciju skatīt ziņojuma pielikumā), kā arī izmantojot Labklājības ministrijas apkopotos datus par ārpusģimenes aprūpes iestāžu izdevumiem. Jāatzīmē, ka pētījumā apkopotā informācija galvenokārt raksturo faktiskos izdevumus un tikai ieskicē, kāds varētu būt vēlams un optimāli nepieciešamais finansējums ārpusģimenes aprūpes nodrošināšanai.

Lai veiktu precīzu analīzi par nepieciešamā finansējuma apjomiem, būtu samērā detalizēti jānosaka, kas ir tie rezultatīvie rādītāji, ko ārpusģimenes aprūpes sistēmai vajadzētu nodrošināt, un kādam attiecīgi vajadzētu būt pakalpojumu klāstam un kvalitātei, lai šos rādītājus sasniegtu. Piemēram, sabiedrība kopumā varētu būt ieinteresēta, lai ārpusģimenes aprūpes sistēmā izaugušo bērnu vēlāk dzīves laikā sasniegtais vidējais izglītības līmenis, ienākumi vai dzīves kvalitāte būtiski neatšķirtos no pārējo iedzīvotāju rādītājiem. Lai šādu mērķi sasniegtu, ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem būtu jāiegūst citiem bērniem līdzvērtīgas prasmes un iemaņas, ko savukārt varētu panākt nodrošinot noteiktas kvalitātes pakalpojumu (fizisko, emocionālo, sociālo, kognitīvo utt.) klāsta pieejamību, ko vismaz aptuveni varētu izteikt arī monetārā izteiksmē. Pašreiz pieejamā informācija ir nepietiekama, lai izvērstu šāda detalizācijas līmeņa analīzi. Taču faktisko izdevumu apkopojums un strukturēšana vismaz iezīmē potenciāli nepieciešamo pakalpojumu klāstu un dod izejas materiālu tālākiem pētījumiem.

Pētījuma ietvaros tiks apskatīti trīs Latvijā darbojošies ārpusģimenes aprūpes veidi: (1) audžuģimenes; (2) aizbildnība un (3) bērnu aprūpes iestādes.

Aizbildnība

Uz 31.12.2011.: 4390 aizbildņi; 5203 bērni.

2011.: 80 aizbildņi atcelti no pienākumu pildīšanas, bet pirmreizēji par aizbildņiem ieceltas 672 personas; 877 bērni ievietoti aizbildņu ģimenēs.¹

Aizbildni ieceļ vai apstiprina bez vecāku apgādības palikušiem bērniem un tā pienākumos ietilpst atvietot saviem aizbilstamajiem vecākus, kā arī pārstāvēt bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās. Bāriņtiesa seko līdz, lai aizbildnim būtu savu pienākumu izpildei nepieciešamās spējas un īpašības. Aizbildnība ir sabiedriska pienākums, taču pastāv daži ierobežojumi attiecībā uz to, kas var kļūt par aizbildņiem, kā arī atsevišķos gadījumos personām ir tiesības atteikties pieņemt aizbildņa amatu. Aizbildnība var būt uz noteiktu laiku, tā var izbeigties aizbilstamajam atgriežoties pie vecākiem, kam atjaunotas aizgādības tiesības, vai ar aizbilstamā adopciju, kā arī no aizbildņa amata var arī atcelt. Taču aizbildnība var saglabāties līdz pat aizbilstamais sasniedz pilngadību.²

Audžuģimenes

Uz 31.12.2011.: 585 audžuģimenes; 1099 bērni.

2011.: audžuģimenes statusu zaudējušas 22, bet ieguvušas 76 ģimenes; 456 bērni ievietoti audžuģimenēs.³

Bāriņtiesas piešķirto audžuģimenes statusu, izpildot virkni pamatprasības un apgūstot speciālu mācību programmu, var saņemt persona vai laulātais pāris. Audžuģimenes statuss dod tiesības aprūpēt bāreņus un bez vecāku gādības palikušus bērnus, kurus audžuģimenei nodod pēc bāriņtiesas lēmuma un pamatojoties uz līgumu starp lēmumu pieņēmušās bāriņtiesas pašvaldību un audžuģimeni. Līgumā tiek noteikts laiks, uz kādu bērns tiek ievietots audžuģimenē. Tas var tikt pagarināts, bet principā bērns audžuģimenē uzturas uz noteiktu laiku, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē, bērnam tiek nodibināta aizbildnība vai bērns tiek adoptēts. Audžuģimenēm gan ir prioritāras tiesības kļūt par bērna adoptētājiem, ja bērns nevar atgriezties savā ģimenē un starp bērna radniekiem nav piemērota aizbildņa.⁴

¹ VBTI (2012). Bāriņtiesu pārskats par darbu 2011. gadā.

² Sīkāk skatīt 28.01.1937. likumu „Civillikums. Pirmā daļa. Ģimenes tiesības” un 22.06.2006. likumu „Bāriņtiesu likums”.

³ VBTI. *Op.cit.*

⁴ Sīkāk skatīt 19.06.1998. likumu „Bērnu tiesību aizsardzības likums”, 22.06.2006. likumu „Bāriņtiesu likums” un 19.12.2006. MK noteikumus Nr.1036 „Audžuģimenes noteikumi”.

Bērnu aprūpes iestādes⁵

Uz 31.12.2011.: 41 iestāde; 1950 bērni.

2011.: 706 bāreņi un bez vecāku gādības palikuši bērni ievietoti bērnu aprūpes iestādēs.⁶

Valsts, pašvaldību vai citu organizāciju iestādes, kas bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem nodrošina mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju, ja to nav iespējams nodrošināt audžuģimenē vai pie aizbildņa. Lai iestāde varētu sniegt bērnu ārpusģimenes aprūpes pakalpojumus, tai ir jābūt bērna attīstībai nepieciešamām telpām un to aprīkojumam, kvalificētam medicīnas un citam personālam, kā arī jāatbilst citām likumos un Ministru kabineta noteikumos ietvertām prasībām. Taču bērnu aprūpes modeļi dažādās iestādēs var atšķirties. Lai iestāde varētu uzsākt savu darbību, tai no Labklājības ministrijas ir jāsaņem reģistrācijas apliecība un jābūt reģistrētai sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā. Lēmumu par bērna ievietošanu bērnu aprūpes iestādē pieņem bāriņtiesa.⁷

⁵ Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā iestāde, kas veic bērnu ārpusģimenes aprūpi, tiek reģistrēta kā „ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija”.

⁶ VBTI. *Op.cit.* un LR Centrālās statistikas pārvaldes datubāze.

⁷ Sīkāk skatīt 19.06.1998. likumu „Bērnu tiesību aizsardzības likums”, 31.10.2002. likumu „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums”, 22.06.2006. likumu „Bāriņtiesu likums”, 03.06.2003. MK noteikumus Nr.291 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” un 20.11.2008. MK noteikumus Nr.951 „Kārtība, kādā sociālo pakalpojumu sniedzējs tiek reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un izslēgts no tā”.

2. SOCIOLOĢISKS AUDŽUĢIMENŪ UN AIZBILDŅU ĢIMENŪ RAKSTUROJUMS

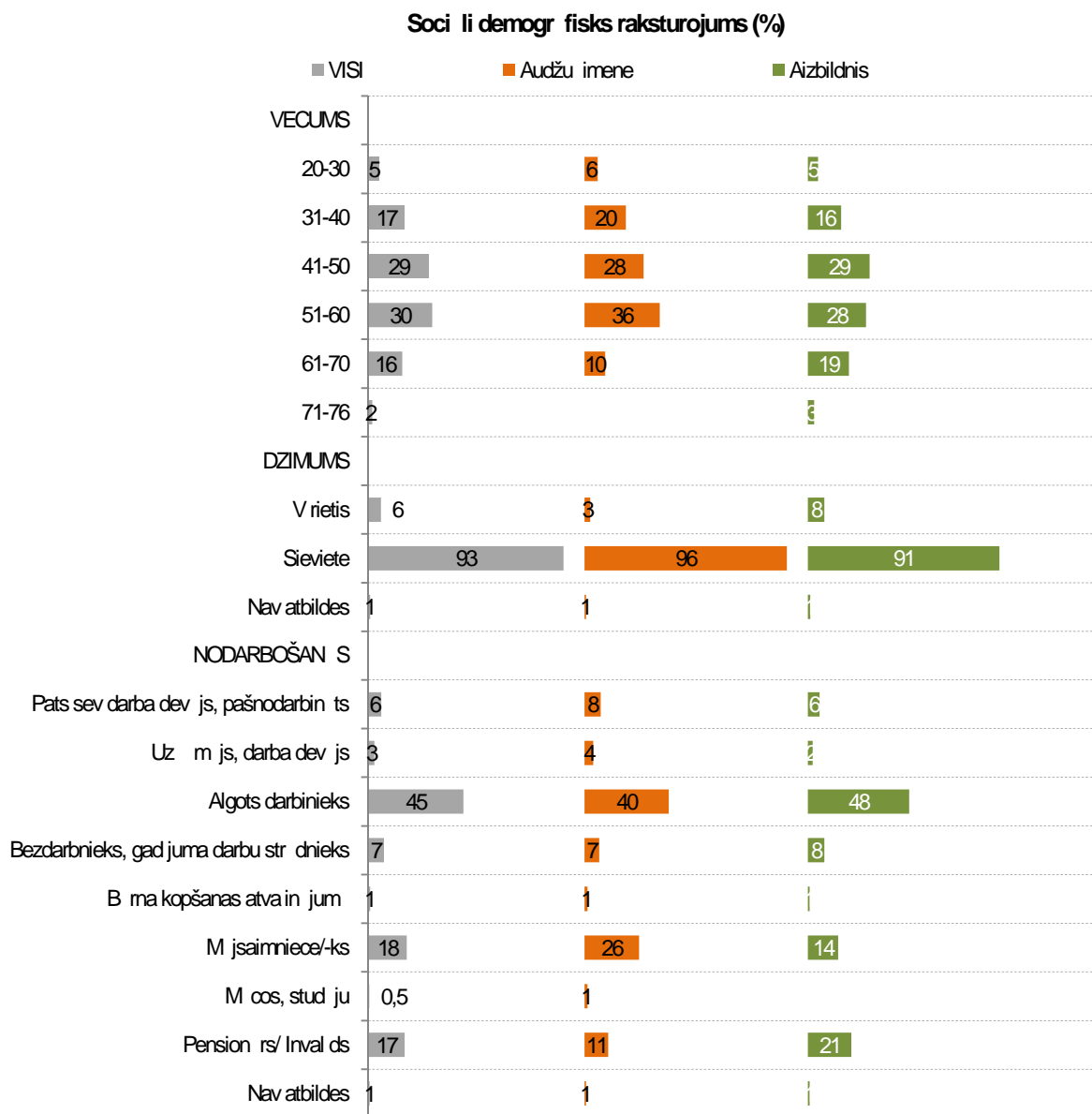
2.1. SOCIĀLI DEMOGRĀFISKS RAKSTUROJUMS

Vecums

Audžuģimeņu vecāki lielākoties ir vecumā no 51-60 gadiem (36% no aptaujātajiem), nedaudz retāk - 41-50 gadiem (28%)⁸. Arī aizbildņi visbiežāk pārstāv minētās divas vecuma grupas – 29% ir vecumā no 41-50, bet 28% - 51-60 gadiem. Izteikti biežāk kā audžuģimenes aizbildņi ir arī vecumā no 61-70 gadiem (19%).

Dzimums

Absolūtais vairākums audžuģimenes un aizbildņa statusa ieguvēju ir sievietes – attiecīgi 96% un 91%.

Biezums: visi respondenti [Visi, n=414; Audžuģimene, n=142; Aizbildnis, n=272]

⁸ Datus interpretējot un vispārinot, jāņem vērā, ka aptauju metode bija pašizlase, kas var radīt nobīdes no ģenerālkopas rādītājiem. Piemēram, lai gan uzaicinājumi piedalīties aptaujā tika izsūtīti visām audžuģimenēm, ne visas atsaucās un piedalījās pētījumā.

Nodarbošanās

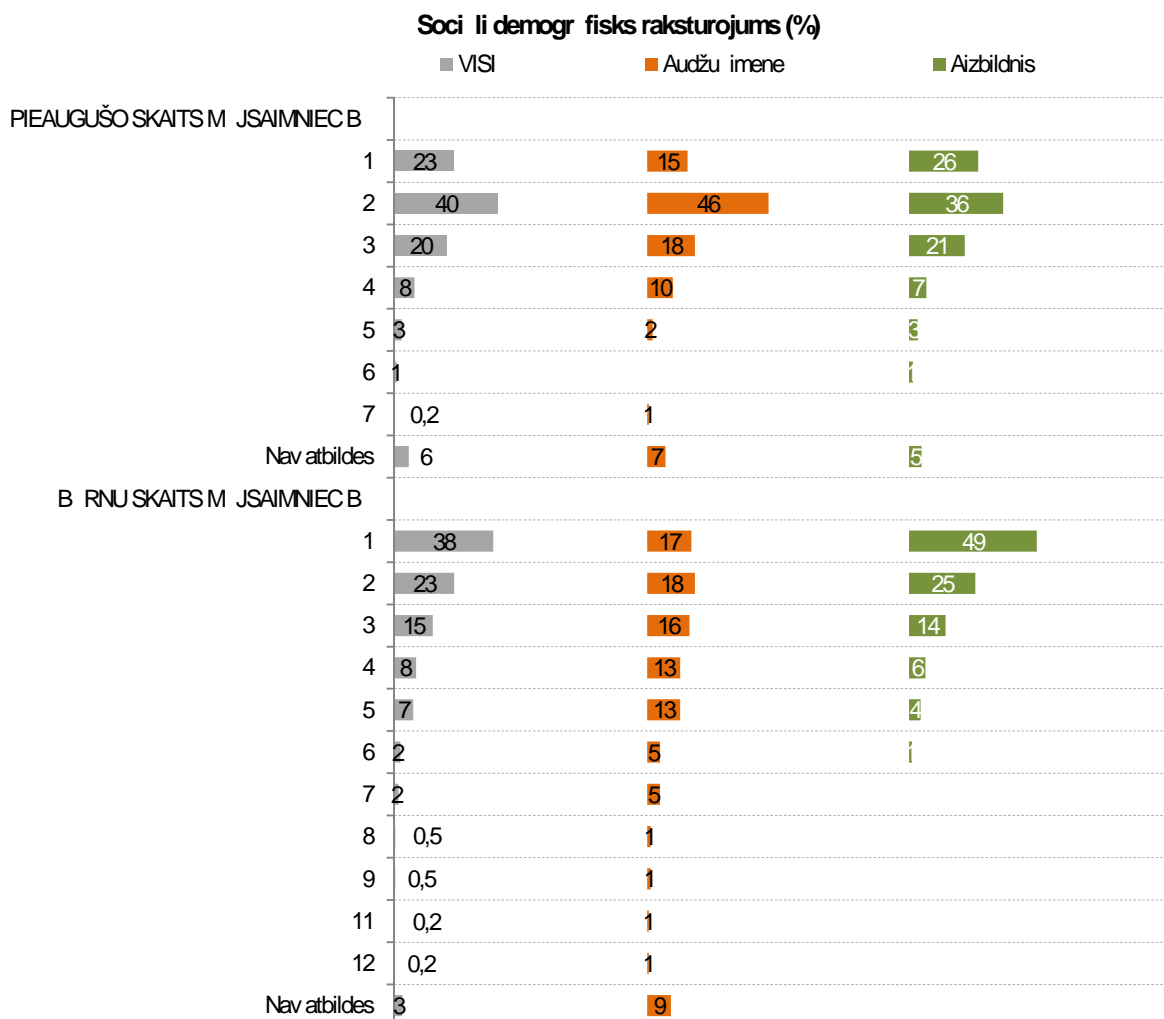
Pēc nodarbošanās gan audžuģimeņu, gan aizbildņu ģimeņu vecāki visbiežāk ir algoti darbinieki, lai arī šāds nodarbinātības statuss ir kopumā mazāk kā pusei aptaujāto – attiecīgi 40% audžuģimeņu un 48% aizbildņu. Audžuģimeņu mērķa grupā izteikti vairāk kā starp aizbildņiem ir mājsaimnieču – attiecīgi 26% un 14%. Savukārt starp aizbildņiem izteikti vairāk kā audžuģimenēm ir pensionāri – attiecīgi 21% un 11%.

Pieaugušo skaits mājsaimniecībā

Audžuģimenes visbiežāk ir divu pieaugušo ģimenes (46%), kamēr aizbildņi salīdzinoši bieži ir arī viena pieaugušā ģimene (26% (36% - divi pieaugušie)). Trīs pieaugušo audžuģimenēs un aizbildņu ģimenēs ir ne vairāk kā 1/5 gadījumu.

Bērnu skaits mājsaimniecībā

Aizbildņu ģimenēs visbiežāk (49%) ir tikai viens bērns, izteikti retāk – divi (25%), savukārt audžuģimeņu mērķa grupā aptuveni līdzīgs ir tādu ģimeņu īpatsvars, kurās ir viens, divi vai trīs bērni – attiecīgi 17%, 18% un 16%. Izteikti liels – 39% - ir arī tādu audžuģimeņu īpatsvars, kurās ir četri un vairāk bērnu (aizbildņu mērķa grupā šādu ģimeņu ir tikai 11%).

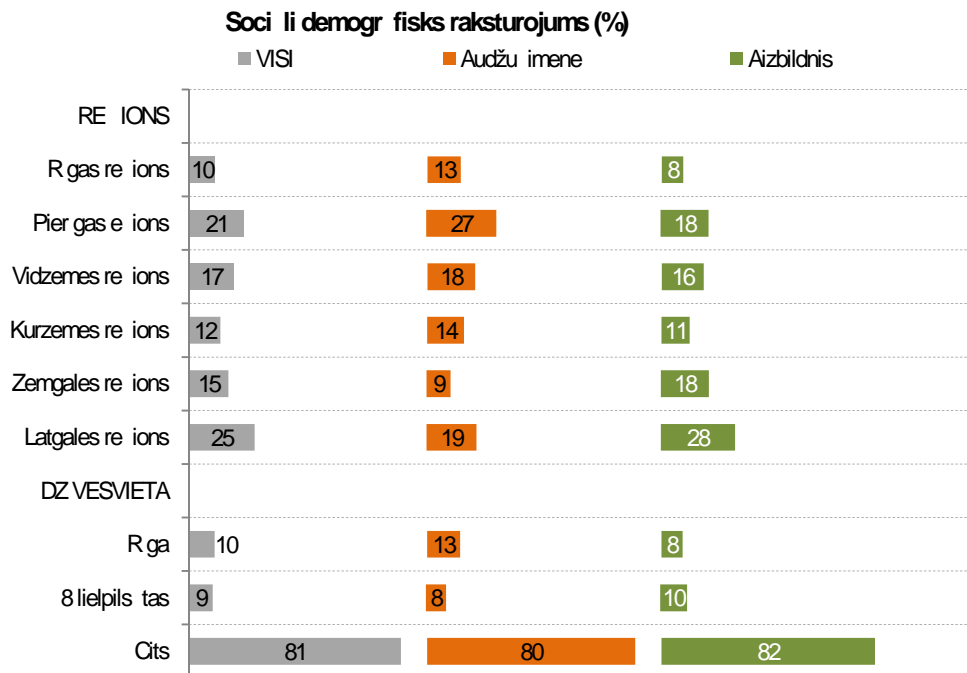
B ze: visi respondenti [Visi, n=414; Audžuģimene, n=142; Aizbildnis, n=272]

Reģions

Audžuģimenes salīdzinoši biežāk pārstāv Pierīgas reģionu (27%), retāk – Latgales reģionu (19%), savukārt aizbildņi – biežāk Latgales reģionu (28%), retāk – Pierīgu (18%) un Zemgali (18%).

Dzīvesvieta

Kā audžuģimenes, tā aizbildņi absolūtajā vairākumā gadījumu – attiecīgi 80% un 82% - dzīvo ārpus lielpilsētām. Lielpilsētās kopumā dzīvo tikai 21% audžuģimeņu un 18% aizbildņu.

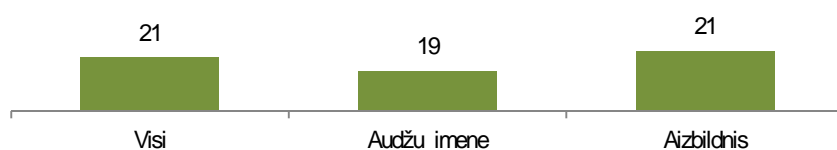
B ze: visi respondenti [Visi, n=414; Audžuģimene, n=142; Aizbildnis, n=272]

2.2. MĀJOKĻA RAKSTUROJUMS

Dzīves telpa

Mājokļa dzīves telpa audžuģimenēs un aizbildņu ģimenēs uz vienu ģimenes locekli ir līdzīga – audžuģimenēs tie ir 19 kvadrātmetri, bet aizbildņu ģimenēs – 21 kvadrātmeters vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli.

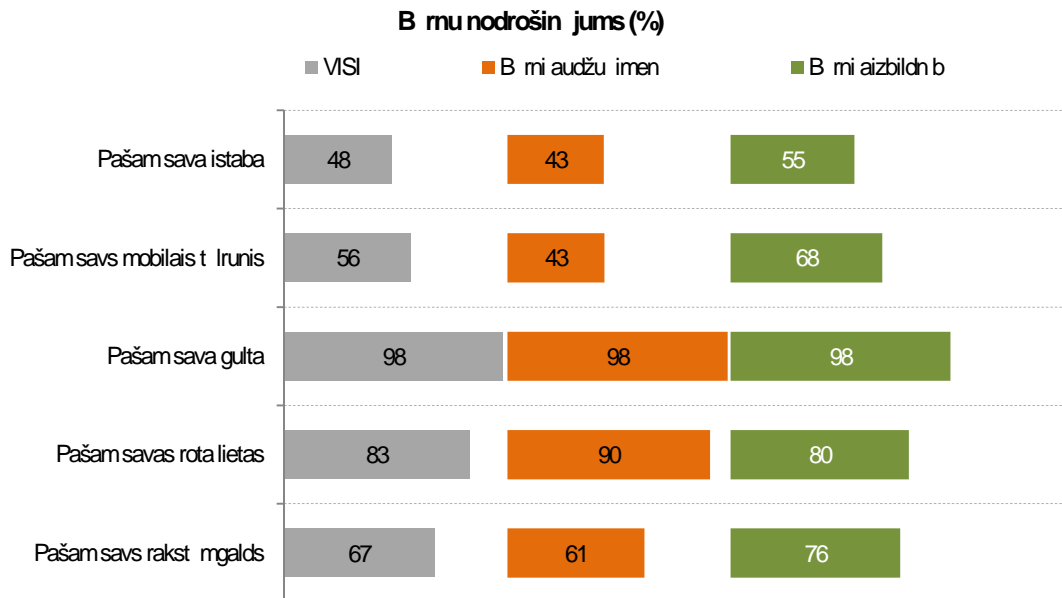
Cik liela (m²) ir Jūsu mājdzīvoklis? (vidējais, kvadrātmetros uz vienu personu)

B ze: visi respondenti [Visi, n=392; Audžuģimene, n=135; Aizbildnis, n=257]

2.3. BĒRNU NODROŠINĀJUMS

Absolūtais vairākums audžuģimenēs un aizbildnībā esošo bērnu ir nodrošināti ar savu gultu (98%) un savām rotaļlietām (attiecīgi – 90% un 80%). Dažāda veida cits nodrošinājums labāks ir aizbildnībā esošiem bērniem – savs rakstāmgalds ir 76% (audžuģimenēs – 61%), savs mobilais tālrunis ir 68% (43%), sava istaba – 55% (43%).

Bzē: visi respondenti - b mī [Visi, n=867; B mī audžuģimenēs, n=293; B mī aizbildnībā, n=362]

2.4. FINANSIĀLĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

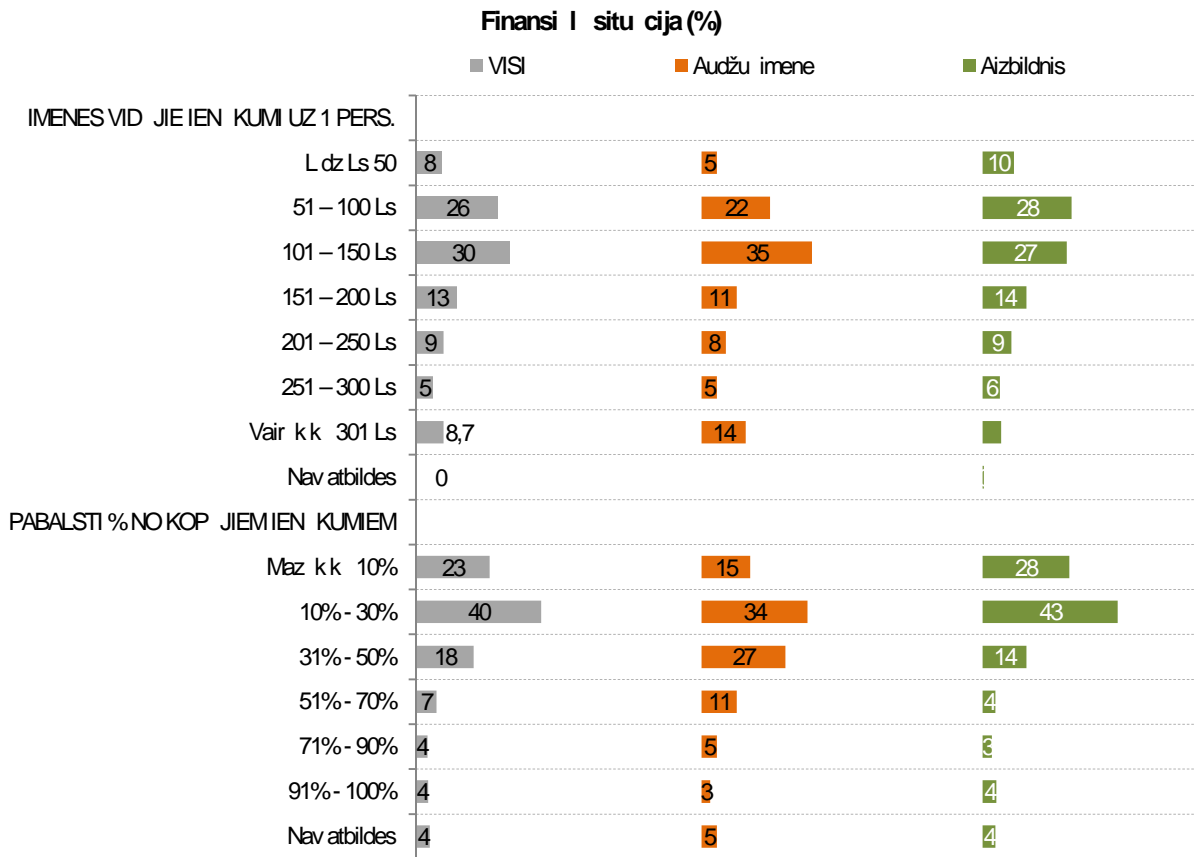
Ģimenes vidējie ienākumi

27% audžuģimeņu un 38% aizbildņu vidējie ienākumi mēnesī uz vienu personu nepārsniedz 100 latus. 101-150 Ls mēnesī ienākumi uz vienu ģimenes locekli ir 35% audžuģimeņu un 27% aizbildņu. Savukārt ienākumi virs 150 Ls uz vienu ģimenes locekli vidēji mēnesī ir 38% audžuģimeņu un 35% aizbildņu.

Pabalstu īpatsvars ienākumos

Dažāda veida pabalsti audžuģimeņu un aizbildņu ienākumos veido visbiežāk 10%-30%. Mazāk kā 10% pabalstu īpatsvars ir tikai 15% audžuģimeņu un 28% aizbildņu ģimenes budžetā. 46% audžuģimeņu pabalsti veido vairāk kā 31% no ģimenes ienākumiem, kamēr aizbildņu vidū šādu ģimeņu ir tikai 25%.

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

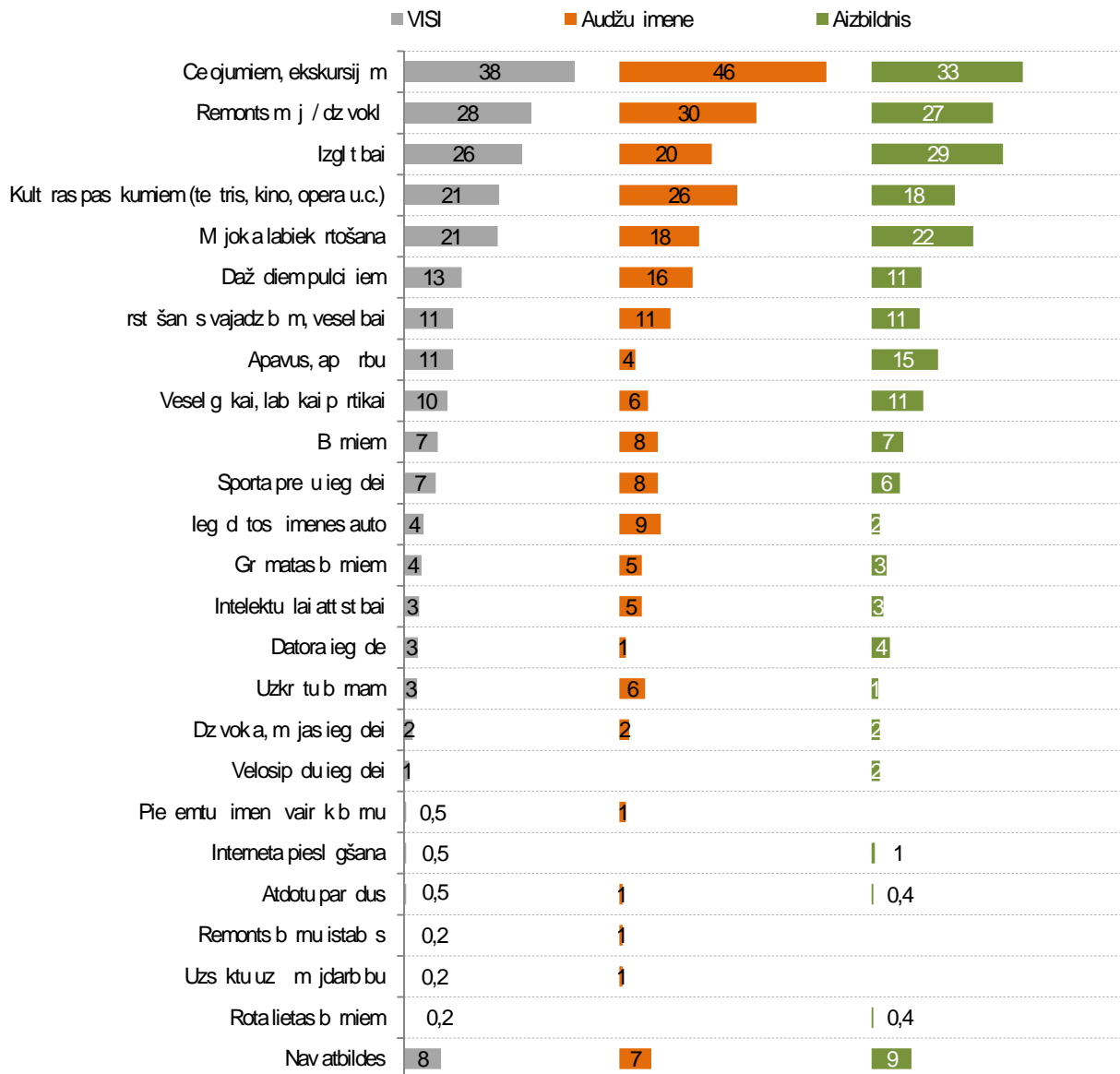
B ze: visi respondenti [Visi, n=414; Audžu imene, n=142; Aizbildnis, n=272]

Papildus ienākumu iespējamie tēriņi

Ja ģimenes budžets palielinātos, gan audžuģimenes, gan aizbildņi visbiežāk papildus ienākumus veltītu ceļojumiem un ekskursijām (attiecīgi 46% un 33%). Otra visbiežāk minētā atbilde audžuģimeņu mērķa grupā ir – remonts mājā/dzīvoklī (30%), bet aizbildņu mērķa grupā – bērnu izglītība (29%). Audžuģimenes biežāk kā aizbildņi papildus ienākumus vēlētos veltīt arī kultūras pasākumu apmeklēšanai (attiecīgi 26% un 18%). Savukārt aizbildņi izteikti biežāk kā audžuģimenes norādījušas, ka papildus ienākumus tērētu apavu un apģērba iegādei (attiecīgi 15% un 4%).

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

Ja Jūs imenes budžets palielinātos, kam Jūs vēltu papildus izdevumus? (%)

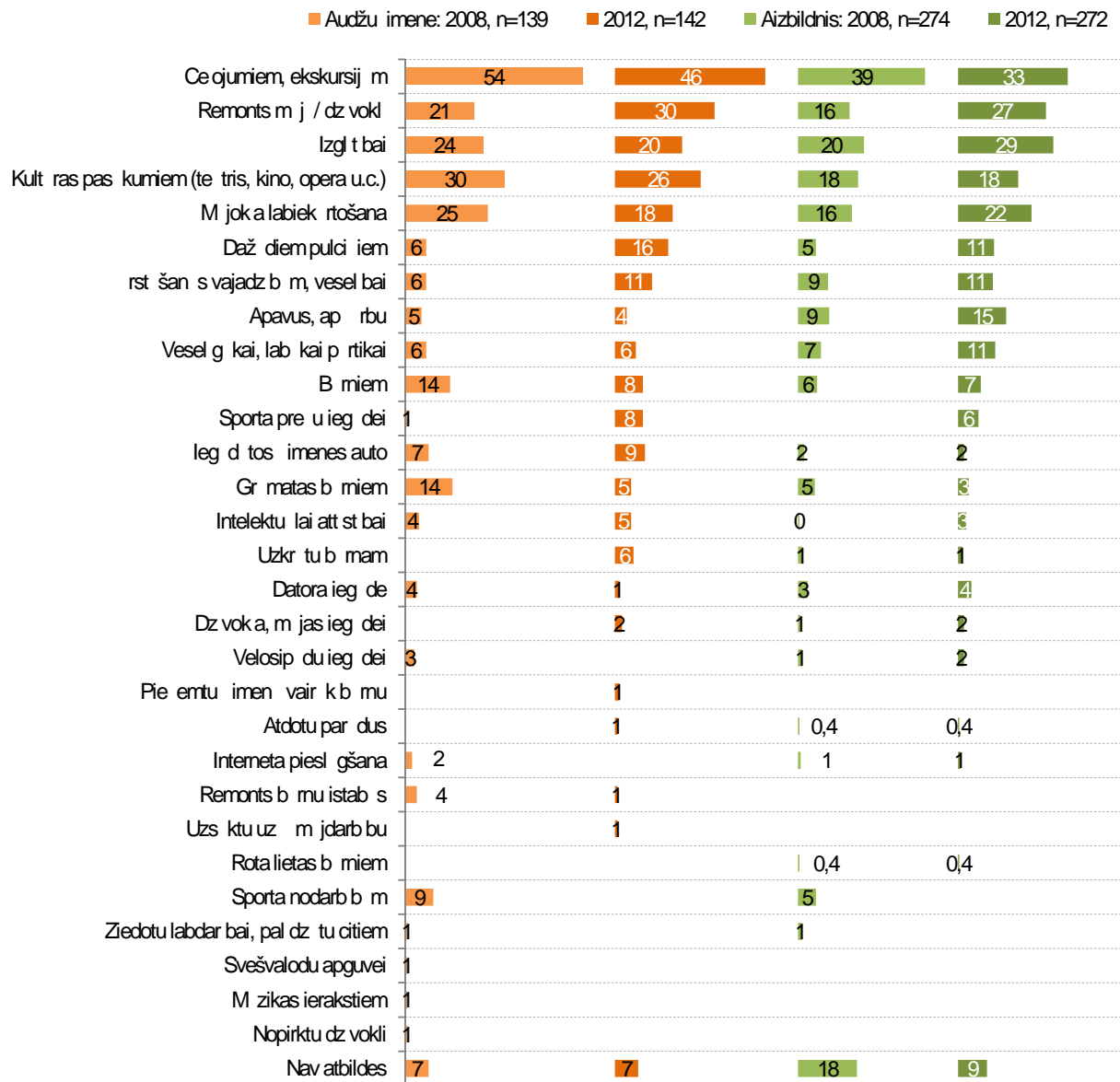

B ņemta vērā visi respondenti [Visi, n=414; Audžuimene, n=142; Aizbildnis, n=272]

Salīdzinot ar 2008.gada pētījuma datiem, novērojams, ka šogad kā vēlamās papildus izdevumu kategorijas audžuģimenes retāk nosaukušas grāmatas bērniem, sporta nodarbības, ceļojumus, ekskursijas, mājokļa labiekārtošanu, bet biežāk – pulciņus, remontu dzīvoklī vai mājā, sporta preču iegādi, uzkrājumus bērniem un veselības aprūpi. Savukārt aizbildņi retāk kā 2008.gadā minējuši tādas vēlamās papildus izdevumu kategorijas kā sporta nodarbības, ceļojumus un ekskursijas, bet biežāk – remontu dzīvoklī vai mājā, izglītību, sporta preču iegādi, mājokļa labiekārtošanu, pulciņus un apavus, apģērbu.

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

Ja Jūsu ģimenes budžets palielinātos, kam Jūs vēltu papildus ienākumus? (%)

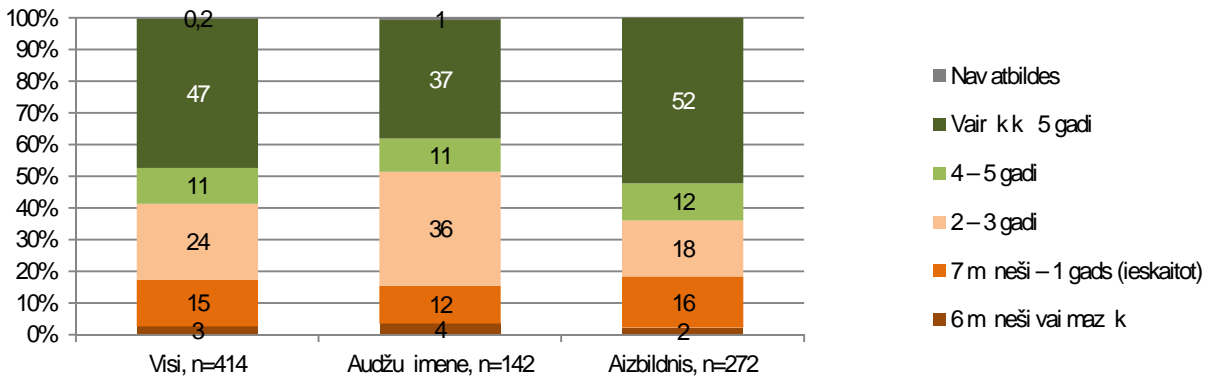
Bzē: visi respondenti, "n" skaitļi grafikā

2.5. ĢIMENES IKDIENAS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Lielākā daļa – 52% - aizbildņi šo statusu ieguvuši vairāk kā pirms pieciem gadiem, savukārt audžuģimeņu vidū 37% ir tādu, kurām šāds statuss ir vairāk kā piecus gadus, bet 36% tādu, kuras statusu ieguvušas pēdējo 2-3 gadu laikā.

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

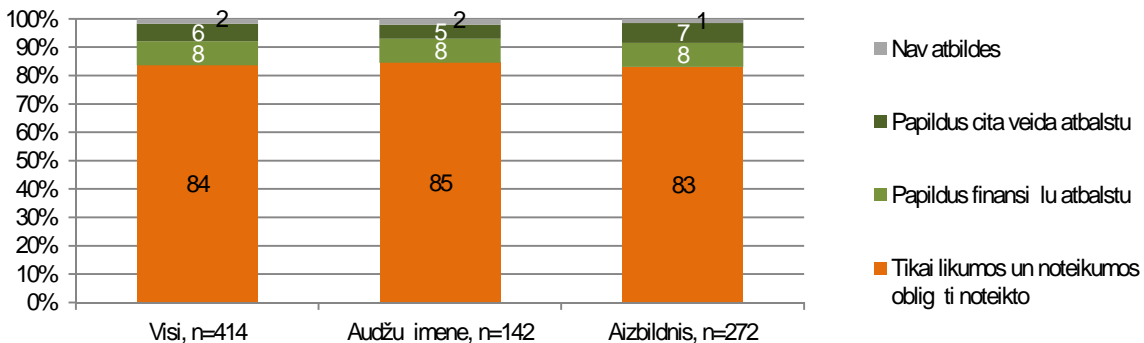
Cik ilgi esat aizbildnis?/ Cik ilgi esat audžu imene? (%)

B ņez: visi respondenti, 'n=' skat t grafik

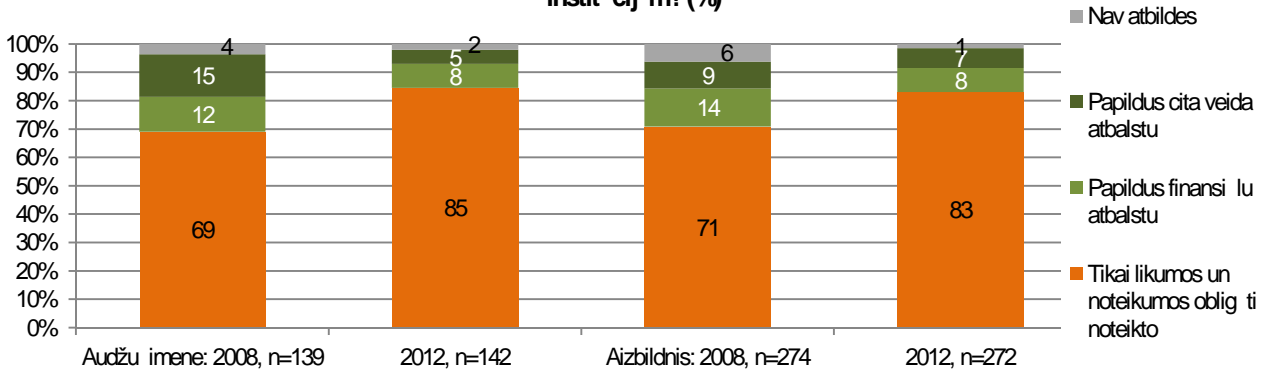
Absolūtais vairākums kā audžuģimeņu, tā aizbildņu (85% un 83%) no valsts un pašvaldības saņem tikai likumos un noteikumos obligāti noteikto palīdzību un atbalstu un tikai aptuveni 1/10 vēl papildus saņem finansiāla vai cita veida palīdzību. Salīdzinot ar 2008.gada pētījuma datiem, novērojams, ka to īpatsvars, kuri saņem tikai likumos un noteikumos obligāti noteikto palīdzību, ir palielinājies par aptuveni 10%.

Kāda veida palīdzību un atbalstu Jūs kā audžu imene saņemat no valsts, pašvaldības vai citām institūcijām? (%)

B ņez: visi respondenti, 'n=' skat t grafik

Kāda veida palīdzību un atbalstu Jūs kā audžu imene saņemat no valsts, pašvaldības vai citām institūcijām? (%)

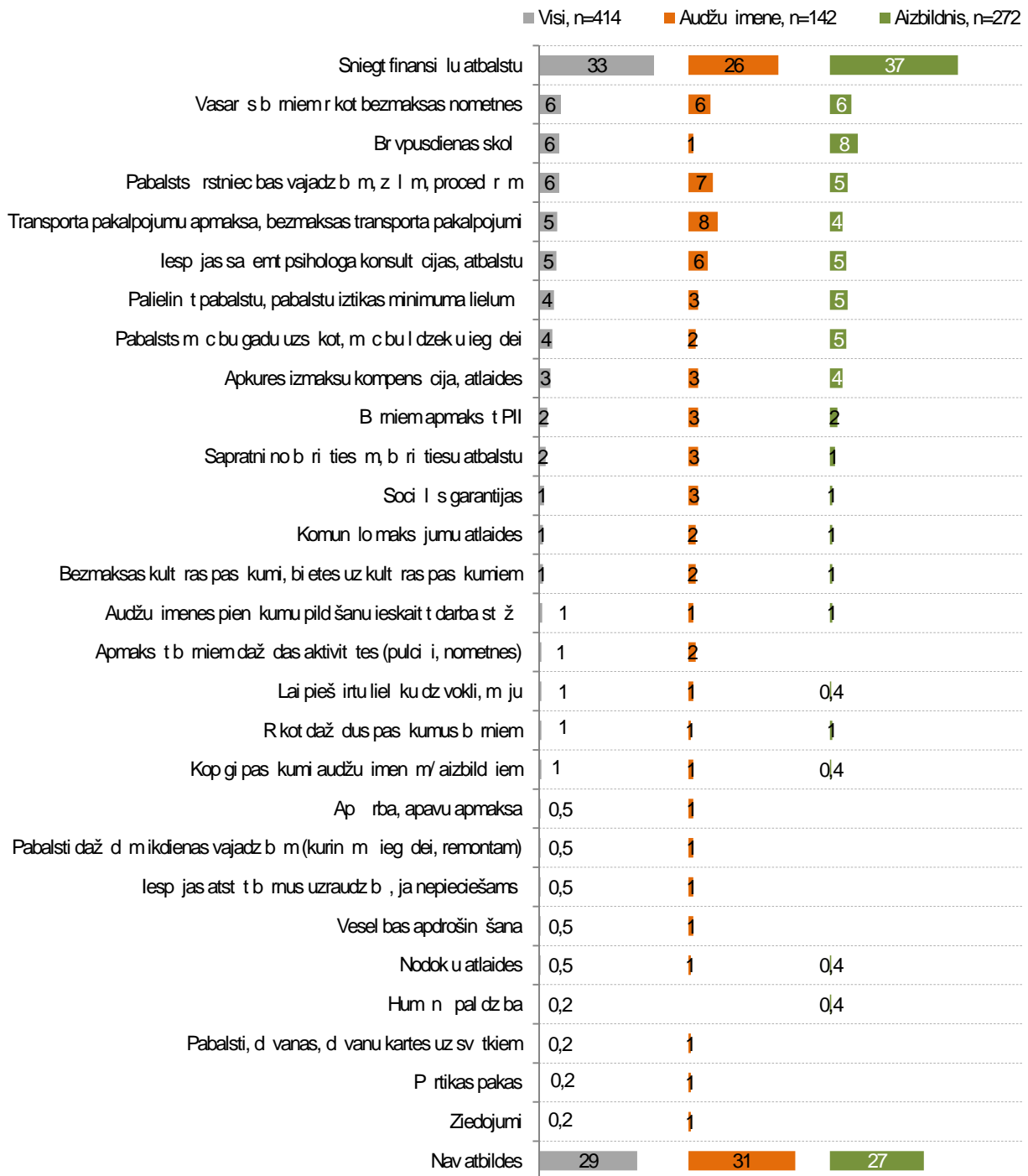

B ņez: visi respondenti, 'n=' skat t grafik

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

Kā vēlamā papildus palīdzība un atbalsts vairākumā gadījumu tiek minēts finansiāls atbalsts – to minējušas 26% audžuģimenes un 37% aizbildņi. Dažādas citas atbildes minētas retāk kā 1/10 gadījumu. Kā salīdzinoši biežāk minētās starp citām atbildēm, izdalāmas – bezmaksas vasaras nometnes, brīvpusdienas skolā (īpaši aktuāli aizbildņu mērķa grupā), pabalsti ārstniecībai, transporta apmaksa, kā arī psihologa konsultācijas.

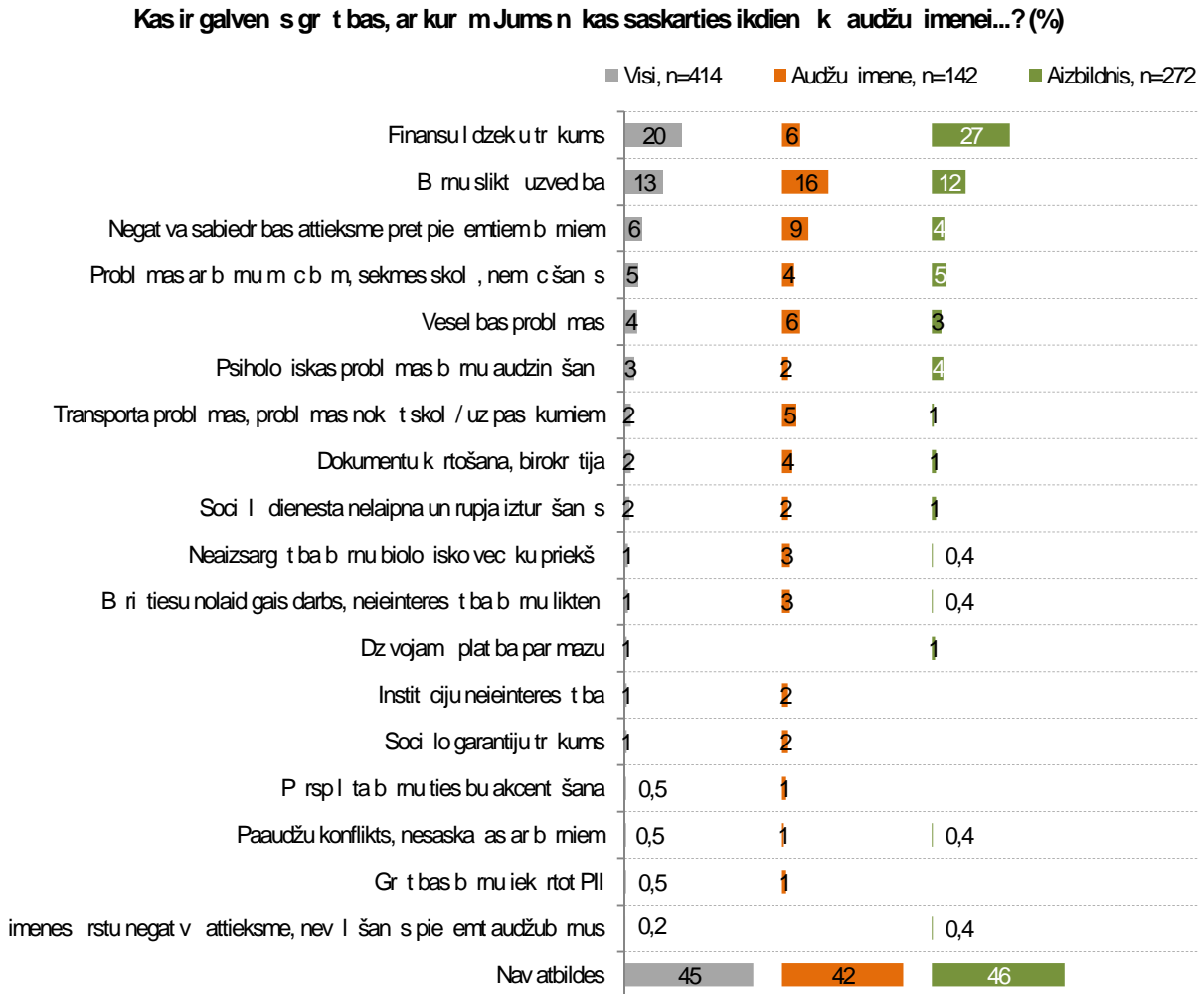
Kāds papildus atbalsts, palīdzība Jums kā audžu ģimenei būtu nepieciešams...? (%)

Bzē: visi respondenti, 'n' skatīt grafikā

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

Kā galvenās grūtības, ar kādām saskaras ikdienā, audžuģimenes salīdzinoši visbiežāk – 16% gadījumu – min bērnu sliktu uzvedību, kamēr aizbildņi - finanšu līdzekļu trūkumu (27%). Audžuģimenes salīdzinoši bieži – 9% gadījumu – norāda arī uz to, ka sabiedrībā ir negatīva attieksme pret ģimenē pieņemtiem bērniem.

B ņez: visi respondenti, 'n' skatīt grafik

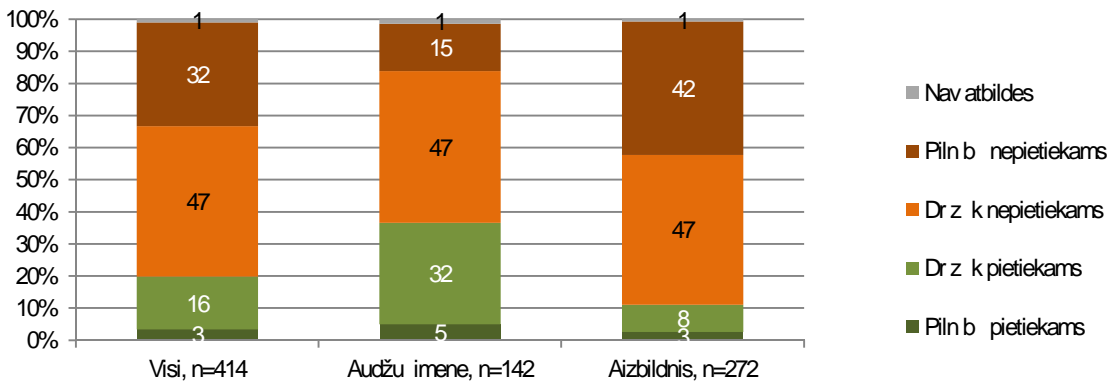
2.6. PABALSTU NOVĒRTĒJUMS

Gan audžuģimenes, gan aizbildņi saņemtā pabalsta apjomu absolūtajā vairākumā gadījumu novērtē kā nepietiekamu – šādu vērtējumu pauž kopumā 62% audžuģimeņu un 89% aizbildņu. 32% audžuģimeņu gan vērtējušas, ka saņemtā pabalsts ir 'drīzāk pietiekams'.

Salīdzinot ar 2008.gada mērījumiem, vērtējumos nav notikušas būtiskas izmaiņas – arī iepriekšējā mērījumu periodā vairākums abu mērķa grupu pārstāvju uzskatījuši, ka pabalsts ir nepietiekams, bet aptuveni 1/3 audžuģimeņu vērtējušas, ka tas ir drīzāk pietiekams.

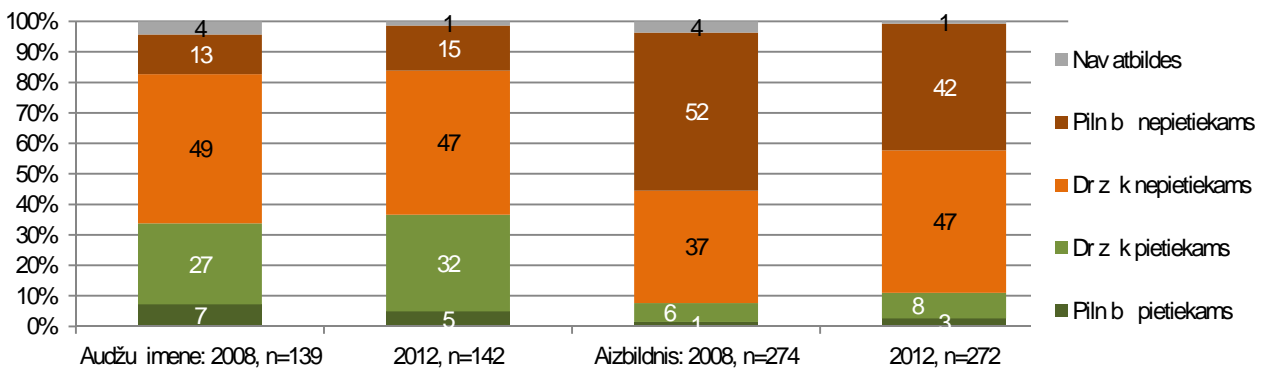
Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

K J s nov rt jat pabalsta apjomu, kuru J su imene sa em par pie emtajiem b rmiem? (%)

B ze: visi respondenti, 'n=' skat t grafik

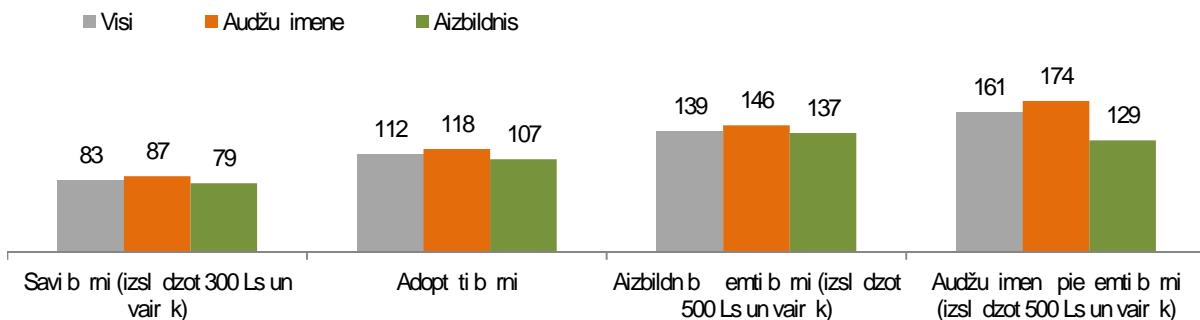
K J s nov rt jat pabalsta apjomu, kuru J su imene sa em par pie emtajiem b rmiem? (%)

B ze: visi respondenti, 'n=' skat t grafik

Audzūgimeņu pārstāvji uzskata, ka par audžuģimenē pieņemtiem bērniem pabalstam būtu jābūt vidēji 174 latiem mēnesī, par aizbildnībā ņemtiem – 146 latiem, savukārt aizbildņi uzskata, ka par aizbildnībā ņemtiem bērniem pabalstam būtu jābūt vidēji 137 latiem, bet audžuģimenē pieņemtiem – 129 latiem.

J sup r t, cik lielam b tu j b t ikm neša pabalstam par adopt tiem, aizbildn b emtiem, audžu imen pie emtiem b rmiem un „saviem” b rmiem? (Ls)

B ze: visi respondenti, kas snieguši atbildes uz konkr to jaut jumu

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

Jūs pētāt, cik lielam bērnu ģimenei nepieciešams pabalsts par adoptētiem, aizbildņiem, bērniem, audžu ģimeni pieņemtiem bērniem un „saviem” bērniem? (Ls)				
		Visi	Audzņu ģimene	Aizbildnis
Savi bērni	Minimums	8	8	8
	Maksimums	320	200	320
	Vidējais	83	87	79
Adoptētie bērni	Minimums	8	8	20
	Maksimums	320	300	320
	Vidējais	112	118	107
Aizbildņiem bērniem	Minimums	24	30	24
	Maksimums	600	600	500
	Vidējais	139	146	137
Audzņu ģimeni pieņemti bērni	Minimums	25	30	25
	Maksimums	600	600	500
	Vidējais	161	174	129

Salīdzinot ar 2008.gada pētījuma datiem, novērojams, ka audžuģimeņu mērķa grupā šogad pieauguši vērtējumi par vēlamo pabalsta apjomu (attiecībā uz audžuģimenē pieņemto bērnu pabalstu – aptuveni par 20 latiem), kamēr aizbildņu mērķa grupā tie samazinājušies (attiecībā uz aizbildņībā ņemtiem bērniem – aptuveni par 10 latiem).

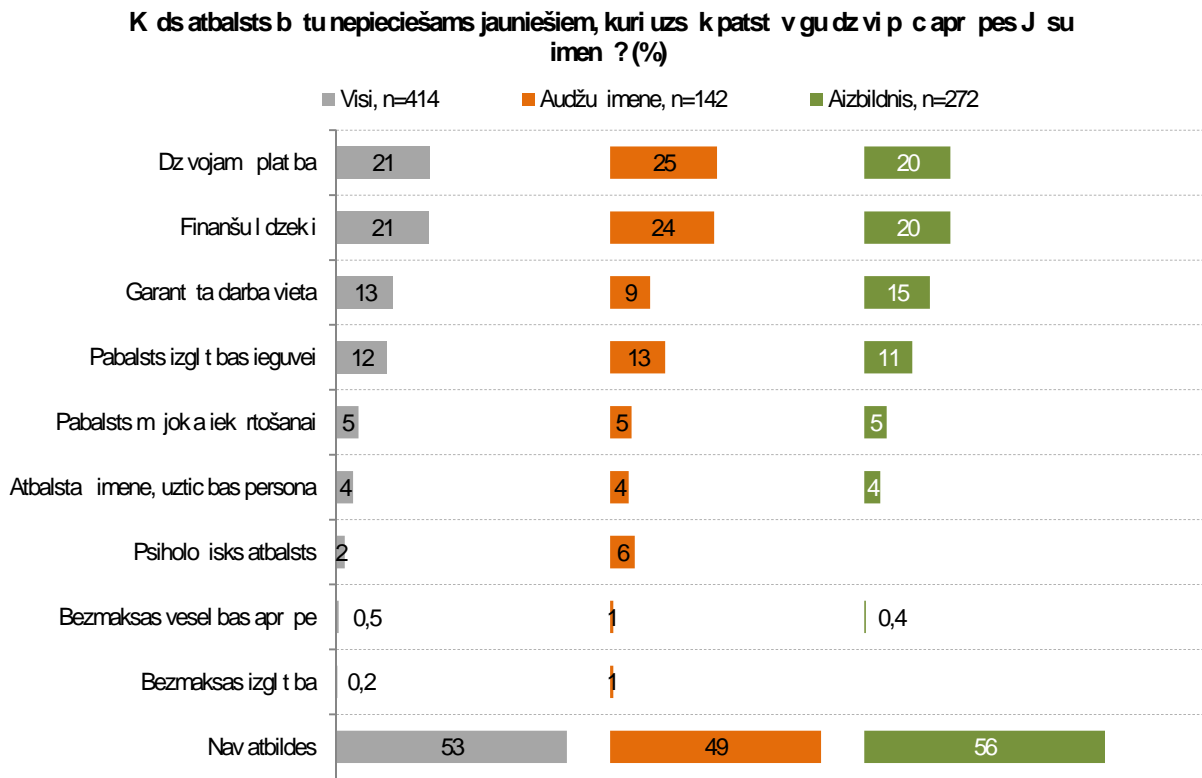
Jūs pētāt, cik lielam bērnu ģimenei nepieciešams pabalsts par adoptētiem, aizbildņiem, bērniem, audžu ģimeni pieņemtiem bērniem un „saviem” bērniem? (Ls)					
		Audzņu ģimene		Aizbildnis	
		2008	2012	2008	2012
Savi bērni	Minimums	15	8	15	8
	Maksimums	250	200	250	320
	Vidējais	75	87	92	79
Adoptētie bērni	Minimums	15	8	25	20
	Maksimums	200	300	250	320
	Vidējais	100	118	130	107
Aizbildņiem bērniem	Minimums	30	30	20	24
	Maksimums	300	600	400	500
	Vidējais	142	146	141	137
Audzņu ģimeni pieņemti bērni	Minimums	20	30	40	25
	Maksimums	400	600	300	500
	Vidējais	150	174	147	129

2.7. ĢIMENĒ UZŅEMTO BĒRNU SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

57% aizbildņu ir tādu, kuru ģimenē bijis uzņemts tikai viens bērns, bet 21% tādu, kurās divi bērni. Trīs un vairāk bērnu ir tikai 16% aizbildņu ģimeņu. Audžuģimeņu mērķa grupā 17% ir tādu, kurās ticis uzņemts tikai viens bērns, bet 25% tādu, kurās divi bērni, vēl 21%

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

Arī uz jautājumu, kāds atbalsts būtu nepieciešams jauniešiem, kuri uzsāk patstāvīgu dzīvi pēc aprūpes ģimenē, vairākums ģimeņu nav sniegušas atbildi. Bet tie, kuri konkrētu atbildi tomēr minējuši, visbiežāk norādījuši, ka jauniešiem būtu nepieciešams – dzīvojamā platība (to min 25% audžuģimeņu un 20% aizbildņu), finanšu līdzekļi (24% un 20%), garantēta darba vieta (9% un 15%), pabalsts izglītības ieguvei (13% un 11%). Audžuģimenes salīdzinoši bieži minējušas arī, ka nepieciešams psiholoģisks atbalsts (6%).

B ņē: visi respondenti, 'n=' skatīt grafik

3. BĒRNU ALTERNATĪVĀS APRŪPES IZMAKSAS

3.1. BĒRNU ĀRPUSĢIMENES APRŪPES IZMAKSU STRUKTŪRA

Analizējot bērnu ārpusģimenes aprūpes izmaksu struktūru, pirmkārt, jānodala faktiskie izdevumi pētījumi no nepieciešamo jeb optimālo finanšu aprēķiniem. Ja pirmie ir vairāk vērsti uz esošās situācijas izpēti, tad otro neatņemama sastāvdaļa ir vai nu pieņēmumi par dzīves kvalitāti, kādu aprūpes sniedzējiem būtu jānodrošina⁹ vai vēl precīzāk noteikti mērķi par sabiedrības līmeņa rādītājiem, kas ārpusģimenes aprūpes sistēmai būtu jāsasniedz.¹⁰ Kā jau iepriekš minēts, šajā pētījumā galvenokārt ir analizēti faktiskie izdevumi. Savukārt, lai varētu veikt lietderīgus aprēķinus par ārpusģimenes aprūpes sistēmai nepieciešamajiem jeb optimālajiem finanšu līdzekļiem, ir jāveic plašāka diskusija par ārpusģimenes aprūpes mērķiem un jāvienojas, kurus no tiem vēlami sasniegt.

Otrs būtiskais dalījums, kas ievērots, apkopojot datus, ir starp kapitālieguldījumiem un tekošiem izdevumiem. Lai varētu uzsākt un nodrošināt bērnu aprūpi, ir nepieciešams izveidot un iekārtot vidi (mājoklis, aprīkojums, transporta līdzeklis utt.), kura saglabāsies vairāk vai mazāk nemainīga vairāku gadu garumā, bet ir arī jārēķinās ar regulāriem maksājumiem, kas būs nepieciešami, lai apmierinātu ikdienas vajadzības (komunālie maksājumi, pārtika, apģērbs utt.). Pirmos mēs klasificējam kā kapitālieguldījumus, bet otrs kā tekošos izdevumus. Šajā pētījumā mēs detalizēti analizēsim tieši tekošo izdevumu struktūru.

Visbeidzot - apkopojot datus par aizbildnībā un audžuģimenēs aprūpētajiem bērniem vairākām izdevumu kategorijām mēs esam izdalījuši tiešos un netiešos izdevumus. Tiešie izdevumi ir maksājumi no ģimenes budžeta par konkrētiem pakalpojumiem un precēm. Savukārt netiešie izdevumi ir respondentu novērtējumi par to, cik ģimenēm būtu jāmaksā par dažādām precēm un pakalpojumiem, ko tās saņēmušas ziedojumu vai dāvinājumu veidā.

3.2. FAKTISKIE IZDEVUMI

Šajā sadaļā tiks aprakstīti un salīdzināti dažādo ārpusģimenes aprūpes veidu faktiskie izdevumi. Galvenie datu avoti ir mūsu veiktā audžuģimeņu un aizbildņu aptauja, kā arī Labklājības ministrijas sagatavotie pārskati par bērnu aprūpes iestāžu darbību. Analizēti dati par 2011. gadu, taču jāņem vērā, ka audžuģimenes un aizbildņi uz anketās uzdotajiem jautājumiem atbildēja retrospektīvi, mēģinot atcerēties 2011. gada veiktos maksājumus, nevis veica uzskaiti speciāli izveidotās dienasgrāmatās visa gada laikā, sekojoši datus nevar uzskatīt

⁹ Skatīt, piemēram, *McHugh* (2002) un *LE Wales* (2010).

¹⁰ Skatīt, piemēram, *Metis* (2011).

par pilnībā precīziem. Vispirms detalizēti tiks aprakstīti tekošie izdevumi un tad īsumā raksturota situācija kapitālieguldījumu jomā.

3.2.1. Tekošie izdevumi

Tekošie izdevumi iedalās divās lielās grupās – tādos, kas saistīti ar bērnu vajadzību apmierināšanu (pārtika, apģērbs, siltais ūdens, transporta pakalpojumi utt.), un tādos, kas nepieciešami, lai varētu nodrošināt bērna aprūpi kā procesu (administratīvie, personāla un apmācību izdevumi). Šeit mēs aprakstīsim abas grupas, bet ar bērnu vajadzību apmierināšanu saistīto izdevumu analīzes detalizācijas pakāpe būs augstāka.

3.2.1.1. Aprūpes izdevumi

Lai uzskatāmāk varētu analizēt ar bērnu aprūpi saistīto izdevumu struktūru, audžuģimeņu un aizbildņu aptaujās, apkopojot datus, mēs izdalījām vairākas izdevumu kategorijas: mājoklis, pārtika un ēdināšana, apģērbs un apavi, personīgā aprūpe, veselības aprūpe, izglītība, atpūta un kultūra, transports, sakari. Šis dalījums saglabāts arī datu analīzē, lai gan bērnu aprūpes iestāžu izdevumu struktūra ir nedaudz atšķirīga un ne tik detalizēta.

Diemžēl bērnu aprūpes iestādes precīzus aprēķinus uz vienu aprūpējamo bērnu veic tikai kopējiem izdevumiem un atsevišķām izdevumu grupām (piemēram, ēdināšanai). Taču, izmantojot Labklājības ministrijas apkopotos datus, ir iespējams veikt ekvivalentus aprēķinus arī par citām izdevumu grupām. Vairums salīdzinājumu tiks izmantoti šie mūsu aprēķinātie rādītāji.

Mājoklis

Analizējot mājokļa izdevumus, pirmkārt, jāatzīmē, ka 84% audžuģimeņu un 76% aizbildņu norāda, ka dzīvo mājā vai dzīvoklī, kas atrodas to personīgā īpašumā. Līdz ar to vidējie īres maksas radītāji, kas redzami tabulā, visticamāk, nereprezentē ar mājokļa īri saistītos izdevumus, kas būtu nepieciešami jaunām audžuģimenēm vai aizbildņiem, uzsākot sniegt bērnu ārpusģimenes aprūpes pakalpojumus. Taču sniedzot detalizētāku informāciju par dažādiem ar mājokļa apsaimniekošanu saistītiem izdevumiem, daļa respondentu norāda arī uz hipotekārā kredīta maksājumiem, kas, mūsaprāt, precīzāk parāda izmaksas, ar ko varētu rēķināties ģimene, kuras īpašumā nav mājokļa, bet kurai tas nepieciešams, lai varētu uzsākt sniegt bērnu ārpusģimenes aprūpes pakalpojumus. Jebkurā gadījumā varam uzskatīt, ka šī izdevumu pozīcija vairums audžuģimeņu un aizbildņu nav būtiska, jo mājoklis atrodas to īpašumā, un pat gadījumos, kad par to vēl ir jāturpina atmaksāt hipotekārais kredīts, lēmumu iegādāties mājokli, visticamāk, būs ietekmējuši dažādi citi faktori, ne tikai vēlme sniegt bērnu

ārpusģimenes aprūpes pakalpojumus. Kopumā varam uzskatīt, ka tipiskai audžuģimenei vai aizbildnim mājoklis būs to īpašumā un par to nevajadzēs katru mēnesi veikt īres maksājumu.

Situācija gan varētu mainīties, ja šajos bērnu ārpusģimenes aprūpes veidos ievērojami palielinātos bērnu skaits un būtu nepieciešams piesaistīt jaunas audžuģimenes un aizbildņus.

MĀJSAIMNIECĪBU MĀJOKĻA IZDEVUMI (LVL, MĒNESĪ, 2011. GADĀ)

Mājokļa izdevumu veids	Aprūpes veidi			
	Audžuģimenes		Aizbildņi	
	LVL	n	LVL	n
Mājokļa īres maksa	21,55	61	24,70	137
Hipotekārā kredīta maksājums	123,43	42	108,15	55
Mājokļa uzturēšana un remonts	38,20	106	36,20	182
Aukstais ūdens un kanalizācija	14,16	98	12,65	201
Atkritumu savākšana	4,46	113	4,21	216
Enerģija (elektroenerģija, gāze, apkure, siltais ūdens utt.)	60,93	135	47,99	254
Preces un pakalpojumi mājas uzkopšanai (sadzīves ķīmija utt.)	16,15	133	13,61	247

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja.

Otrkārt, tabulā apkopotie dati rāda, ka visas mājokļa izdevumu pozīcijas audžuģimenēm ir lielākas kā aizbildņiem, kas gan galvenokārt saistīts ar mājsaimniecību struktūru, nevis atšķirībām izdevumos.

Bērnu aprūpes institūciju dati šādā griezumā nav salīdzināmi, jo aprūpēto bērnu skaits ir ļoti atšķirīgs un līdz ar to arī izmaksu variācija ir ļoti liela.

Ja salīdzina rādītājus uz vienu mājsaimniecības locekli (skatīt tabulu), situācija ir pretēja – audžuģimeņu mājokļa izdevumi visās kategorijās ir nedaudz mazāki kā aizbildņu.

Veikt salīdzinājumus ar aprūpes iestādēm ir nedaudz sarežģītāk, jo atšķiras izdevumu kategorijas, kādas tika izmantotas audžuģimeņu un aizbildņu aptaujā un kādas tiek izmantotas, apkopojot datus par bērnu aprūpes iestādēm. Taču aptuveni salīdzinājumi ir iespējami. Uzturēšanas un remonta izdevumi vismazākie ir audžuģimeņu mājsaimniecībām (aptuveni 7,5 LVL mēnesī uz 1 mājsaimniecības locekli), nedaudz lielāki aizbildņu mājsaimniecībām (aptuveni 9,5 LVL mēnesī uz 1 mājsaimniecības locekli) un ievērojami lielāki bērnu aprūpes iestādēm (aptuveni 18,5 LVL mēnesī uz 1 bērnu). Arī izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem un apkuri vismazākie ir audžuģimenēm, nedaudz lielāki – aizbildņu mājsaimniecībām, bet būtiski lielāki – bērnu aprūpes iestādēm. Savukārt izdevumi par precēm un pakalpojumiem mājokļa uzkopšanai un sanitārās higiēnas nodrošināšanai visiem aprūpes veidiem ir aptuveni vienādi. Bērnu aprūpes iestāžu darbības uzskaitē tiek

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

izdalītas vēl divas ar uzturēšanu un iestāžu darbības nodrošināšanu saistītas izdevumu kategorijas, taču daļa no tajās iekļautajiem izdevumiem varētu arī nebūt saistīti ar mājokļa uzturēšanas izdevumiem.

MĀJOKĻA IZDEVUMI UZ VIENU MĀJSAIMNIECĪBAS LOCEKLI UN UZ VIENU BĒRNU APRŪPES IESTĀDĒS (LVL, MĒNESĪ, 2011. GADĀ)

Mājokļa izdevumu veids	Aprūpes veidi	
	Audzūgimenes	Aizbildņi
Mājokļa īres maksa	3,85	5,69
Hipotekārā kredīta maksājums	21,83	26,54
Mājokļa uzturēšana un remonts	7,43	9,44
Aukstais ūdens un kanalizācija	2,69	3,19
Atkritumu savākšana	0,84	1,08
Enerģija (elektroenerģija, gāze, apkure, siltais ūdens utt.)	12,32	13,00
Preces un pakalpojumi mājas uzkopšanai (sadzīves ķīmija utt.)	3,16	3,41

Mājokļa izdevumu veids	Aprūpes veids
	Bērnu aprūpes iestādēs
Kārtējo remonta un iestādes uzturēšanas materiāli	10,78
Remontdarbu un iestādes uzturēšanas pakalpojumi	7,87
Komunālie pakalpojumi	25,69
Kurināmais un enerģētiskie materiāli	20,19
Sanitāri higiēniskai apkopšanai izmantojamie materiāli	3,65
Pārējie uzturēšanas izdevumi	6,30
Citi ar iestādes darbības nodrošināšanu saistīti izdevumi	18,13

Avots: Audzūgimeņu un aizbildņu aptauja, Labklājības ministrija.

Pārtika un ēdināšana

Analizējot izdevumus par pārtiku un ēdināšanu, redzams, ka vidēji audzūgimenes par katru mājsaimniecības locekli, tātad arī par katru bērnu, mēnesī pārtikai tērē 50,60 LVL, savukārt aizbildņi nedaudz mazāk – 46,56 LVL. Aprūpes iestādēs ēdināšana izmaksā vairāk kā audzūgimenēs un aizbildnībā – vidēji 56,02 LVL mēnesī par katru bērnu.

Aptaujā audzūgimenēm un aizbildņiem tika lūgts novērtēt, cik izmaksājusi bērnu ēdināšana ārpus mājas – mācību iestādēs un citur. Dati rāda, ka šie izdevumi bijuši aktuāli tikai daļai aptaujāto (piemēram, jebkādos izdevumus par ēdināšanu mācību iestādē ir norādījuši tikai 160 no 293 aptaujātajiem audzūbērniem (n=160), un 217 no visiem 362 aptaujātajiem aizbildnībā esošajiem bērniem (n=217)). Visumā aizbildnībā izdevumi par ēšanu ārpus mājas ir nedaudz lielāki kā audzūgimenēs. Aizbildnībā esošo bērnu tiešie izdevumi par ēdināšanu mācību iestādēs ir vidēji 11,32 LVL mēnesī, bet ēšanu citviet ārpus mājas – 3,21 LVL. Savukārt audzūgimenēs aprūpēto bērnu izdevumi mēnesī ir attiecīgi 10,77 LVL un 2,58 LVL mēnesī.

Netiešie izdevumi par ēdināšanu ārpus mājas aptaujātajām audžuģimenēm un aizbildņiem būtiski neatšķiras. Par bērnu aprūpes iestādēs esošo bērnu izdevumiem ēdināšanai ārpus mājas dati, diemžēl, nav pieejami.

PĀRTIKAS UN ĒDINĀŠANAS IZDEVUMI (LVL, MĒNESĪ, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi								Bērnu aprūpes iestādes
	Audžuģimenes				Aizbildņi				
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie		
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n	
Pārtika (uz 1 mājsaimniecības locekli)	50,60	46,56
Ēdināšana mācību iestādē (uz 1 bērnu)	10,77	160	10,55	49	11,32	217	10,12	74	...
Ēdināšana citur ārpus mājas (uz 1 bērnu)	2,58	181	6,24	27	3,21	189	5,44	25	...
Ēdināšana bērnu aprūpes iestādē (uz 1 bērnu)	56,02

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja, Labklājības ministrija.

Apģērbs un apavi

Aptaujā audžuģimenēm un aizbildņiem tika lūgts novērtēt tiešos un netiešos tēriņus par apģērbiem un apaviem, atsevišķi izdalot vasaras/pavasara, ziemas/rudens apģērbu, skolas apģērbu, apakšveļu un naktsveļu, kā arī apavus. Par bērnu aprūpes iestādēm ir pieejami tikai kopējie dati par mīksto inventāru, kas līdztekus apģērbiem un apaviem ietver arī citas kategorijas. Tomēr visumā var teikt, ka aprūpes iestāžu izdevumi par apģērbu un apaviem uz vienu bērnu ir ievērojami zemāki kā audžuģimeņu un aizbildņu izdevumi. Audžuģimenēs tiešie izdevumi par apģērbu un apaviem uz vienu bērnu 2011.gadā bijuši 256,68 LVL, aizbildnībā nedaudz vairāk – 270,41 LVL, bet aprūpes iestādēs par mīksto inventāru kopumā tikai 91,73 LVL. Arī netiešie izdevumi par apģērbu un apaviem aizbildņiem ir nedaudz lielāki (180,02 LVL gadā uz vienu bērnu) kā audžuģimenēm (169,57 LVL).

Analizējot sīkāk, redzams, ka vislielākie izdevumi saistīti ar bērnu ziemas/rudens apģērbu. Audžuģimenes vidēji katram bērnam gadā tērē 77,12 LVL ziemas un rudens apģērbam, bet aizbildņi vēl vairāk – 81,42 LVL. Ievērojamu daļu nepieciešamā apģērba gan audžuģimenes, gan aizbildņi saņem ziedojumu un/vai dāvinājumu veidā. Kopumā gan var teikt, ka audžuģimeņu un aizbildņu tēriņi par bērnu apģērbu un apaviem būtiski neatšķiras.

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

APĢĒRBA UN APAVU IZDEVUMI UZ VIENU BĒRNU (LVL, GADĀ, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi								Bērnu aprūpes iestādes
	Audžuģimenes				Aizbildņi				
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie		
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n	
Vasaras / pavasara apģērbs	58,02	264	55,26	113	61,12	338	50,08	130	...
Ziemas / rudens apģērbs	77,12	284	70,50	121	81,42	336	73,53	133	...
Skolas apģērbs (t.sk. sporta tērps)	52,34	219	38,74	68	50,07	314	40,08	98	...
Apakšveļa un naktsveļa	24,94	264	18,15	82	23,90	335	18,05	92	...
Apavi	53,51	279	47,08	102	52,41	346	47,04	115	...
Apģērbs un apavi kopā	256,68	288	169,57	135	270,41	354	180,02	149	...
Mikstais inventārs	91,73

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja, Labklājības ministrija.

Personīgā aprūpe

Kopumā vidēji gadā par vienu bērnu audžuģimenes personīgajai aprūpei tērē 126,65 LVL, bet aizbildņi – 128 LVL. Sekojoši - personīgās aprūpes izdevumi audžuģimenēs un aizbildnībā būtiski neatšķiras. Vienīgā kategorija, kur aizbildņiem izdevumi ir ievērojami lielāki kā audžuģimenēm, ir izdevumi par dienas aprūpi vai auklītes pakalpojumiem, bet šos izdevumus kā aktuālus ir norādījis pavisam neliels skaits aptaujāto ($n < 21$), tāpēc iegūtos datus nevar vispārināt.

Vislielākie tiešie izdevumi ir audžuģimenēm un aizbildņiem, kuru aprūpē ir mazi bērni. Ievērojamākie tēriņi saistīti ar mazu bērnu kopšanas un barošanas līdzekļiem (autiņbiksītēm, salvetēm, pudelītēm u.tml.), kas vidēji gadā audžuģimenēm izmaksā 105,42 LV, bet aizbildņiem 100,68 LVL. Ar maziem bērniem saistītajiem citiem izdevumiem (tēriņiem par ratiņiem, vanniņām, auto sēdeklišiem u.tml.) gadā tiek veltīti vēl papildus aptuveni 39,00 LVL uz vienu bērnu.

Citi būtiski tiešie personīgās aprūpes izdevumi ir kabatas nauda – 53,43 LVL uz vienu bērnu gadā audžuģimenēs un 66,87 LVL aizbildnībā, personīgās higiēnas izstrādājumi (apm. 22,50 LVL uz vienu bērnu gadā) un piederumi (apm. 12,50 LVL), citas personīgas lietas (apm. 19,00 LVL), aprūpes pakalpojumi (apm. 18,00 LVL) un kosmētika (apm. 13,00 LVL).

Par aprūpes iestādēs esošo bērnu personīgās aprūpes izdevumiem dati nav pieejami.

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

PERSONĪGĀS APRŪPES IZDEVUMI UZ VIENU BĒRNU (LVL, GADĀ, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi							
	Audžuģimenes				Aizbildņi			
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie	
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n
Mazu bērnu kopšanas un barošanas līdzekļi (autiņbiksītes, salvetes, pudelītes, mānekļi u.c.)	105,42	53	45,00	10	100,68	25	37,33	4
Personīgās higiēnas izstrādājumi (ziepes, šampūns, zobu pasta u.c.)	21,47	277	17,40	29	24,14	342	21,86	46
Kosmētika	12,39	114	19,00	16	14,32	149	17,38	21
Personīgās aprūpes pakalpojumi (frizieris u.c.)	18,13	182	21,45	29	18,31	247	18,40	36
Citur nenorādītas mazu bērnu preces (ratīni, vanniņas, auto sēdekļi u.c.)	38,48	67	37,20	21	39,59	30	40,00	10
Dienas aprūpes vai auklītes pakalpojumi	99,29	21	102,70	10	123,40	10	233,33	3
Personīgās aprūpes piederumi (ķemmes, fēni, zobu birstes u.c.)	13,34	261	13,10	31	11,84	308	12,34	36
Citas personīgas lietas (rotas, pulksteņi, somas, maki u.c.)	19,57	182	18,81	48	19,71	247	18,25	61
Kabatas nauda (bērnam no ģimenes budžeta piešķirtā nauda)	53,43	174	29,71	17	66,87	242	32,14	31
Kopā	126,65	287	40,16	77	128,34	353	42,66	99

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja.

Veselības aprūpe

No visiem veselības aprūpes izdevumiem vienīgie, par kuriem ir pieejami dati no bērnu aprūpes iestādēm, ir izdevumi par medikamentiem un zālēm. Vidēji bērnu aprūpes iestādes par medikamentiem tērē vairāk (53,47 LVL uz vienu bērnu gadā) kā audžuģimenes (39,32 LVL) un aizbildņi (36,98 LVL). Par citiem ar veselības aprūpi saistītajiem izdevumiem bērnu aprūpes iestādēs dati netiek apkopoti.

Kopumā var teikt, ka audžuģimeņu un aizbildņu izdevumi par veselības aprūpi būtiski neatšķiras - vidēji gadā tiek tērēts 51,00 LVL uz vienu bērnu.

Bez medikamentiem un zālēm liela daļa aptaujāto kā būtiskus ir norādījuši arī tiešos izdevumus par ambulatoro aprūpi, kas vidēji ir 31,00 LVL gadā uz katru bērnu. Pārējie ar veselību saistītie izdevumi ir bijuši aktuāli tikai nelielam skaitam aptaujāto (n<31).

VESELĪBAS APRŪPES IZDEVUMI UZ VIENU BĒRNU (LVL, GADĀ, 2011. GADĀ).

Izdevumu veids	Aprūpes veidi								Bērnu aprūpes iestādes
	Audžuģimenes				Aizbildņi				
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie		
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n	
Ambulatorā aprūpe (vizītes pie ārstiem, zobārstniecība, fizioterapija, analīzes u.c. medicīniskie pakalpojumi)	31,32	81	54,69	19	30,86	113	36,61	31	...
Psiholoģiskā palīdzība (psihologa, psihoterapeita konsultācijas bērniem)	29,39	28	75,00	24	28,00	19	100,46	11	...
Stacionārā aprūpe (ārstēšanās slimnīcā)	24,27	12	91,50	10	26,36	13	98,27	11	...
Medikamenti, zāles	39,32	266	33,74	24	36,98	321	37,76	40	53,47
Rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar īpašām vajadzībām	69,10	10	157,50	4	62,22	9	131,67	6	...
Kopā	51,36	276	79,5	53	51,12	329	81,95	64	...

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja, Labklājības ministrija.

Izglītība

No visiem ar bērnu izglītību saistītajiem izdevumiem vienīgie, pēc kuriem var salīdzināt visus trīs aprūpes veidus, ir izdevumi par mācību līdzekļiem un materiāliem. Bērnu aprūpes iestādes par mācību līdzekļiem un materiāliem vidēji gadā tērē 22,06 LVL uz vienu bērnu, kas ir divas reizes mazāk kā šim pašam mērķim tērē audžuģimenes (44,78 LVL) un aizbildņi (47,64 LVL). Bērnu aprūpes iestādes uzskaita arī izdevumus par periodiku un biroja precēm un inventāru, bet šajā kategorijā ietilpst gan tieši bērniem paredzētās preces, gan administrācijas vajadzībām iegādātās, tāpēc šī pētījuma vajadzībām šie dati nav izmantojami.

Daļai aptaujāto audžuģimeņu (n=60) un aizbildņu (n=55) būtiska ir maksa par bērnudārzu un skolu, kas ir aptuveni 90,00 LVL uz vienu bērnu gadā. Daļai (83 no aptaujātajām audžuģimenēm un 127 aizbildņiem) - maksa par ārpuskolas izglītību, kas ir aptuveni 55,00 LVL gadā. Kopumā ar izglītību saistītie tiešie izdevumi gan audžuģimenēm, gan aizbildņiem ir aptuveni 88,00 LVL gadā.

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

IZGLĪTĪBAS IZDEVUMI UZ VIENU BĒRNU (LVL, GADĀ, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi								Bērnu aprūpes iestādes
	Audžuģimenes				Aizbildņi				
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie		
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n	
Maksa par bērnudārzu, skolu vai augstskolu (neskaitot ēdināšanu)	88,09	60	92,85	13	93,06	55	54,64	15	...
Maksa par ārpusskolas izglītību (pulciņi, nodarbības, privātstundas, utt.)	50,15	83	60,50	11	60,65	127	52,95	19	...
Maksa par mācību līdzekļiem un materiāliem (grāmatas, darba burtnīcas utt.)	44,78	231	31,91	42	47,64	321	45,05	58	22,06
Periodika	5,11
Biroja preces un inventārs	55,72
Citi izdevumi	34,61	105	23,00	10	34,40	137	27,06	19	...
Kopā	86,32	252	68,50	52	89,83	334	65,87	73	...

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja, Labklājības ministrija.

Atpūta un kultūra

Arī attiecībā uz atpūtu un kultūru audžuģimeņu un aizbildņu izdevumi būtiski neatšķiras, bet par bērnu aprūpes iestādžu izdevumiem dati nav pieejami.

ATPŪTAS UN KULTŪRAS IZDEVUMI UZ VIENU BĒRNU (LVL, GADĀ, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi							
	Audžuģimenes				Aizbildņi			
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie	
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n
Rotālietas	36,52	222	38,46	78	31,62	189	36,64	60
Preces sportam un citiem vaļaspriekiem	25,62	220	35,73	49	30,18	258	39,14	64
Bilētes kino, teātru, koncertu, muzeju u.c. apmeklējumiem	23,02	212	46,28	37	22,89	292	27,72	45
Citas preces un pakalpojumi atpūtai un kultūrai	30,74	166	40,91	38	28,04	195	34,23	31
Kopā	93,70	285	69,48	107	82,62	342	76,01	88

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja.

Audžuģimenes un aizbildņi vidēji gadā atpūtai un kultūrai tērē attiecīgi 93,70 LVL un 82,62 LVL. Gandrīz puse aptaujāto audžuģimeņu (n=107) norāda, ka saņem atpūtas un kultūras preces un pakalpojumus ziedojumu veidā, kas kā netiešie izdevumi sastāda vidēji 69,00 LVL gadā uz vienu bērnu. Rotālijām gan audžuģimenes, gan aizbildņi tērē aptuveni 33,00 LVL gadā uz vienu bērnu, un ievērojama daļa aptaujāto audžuģimeņu (n=78) un aizbildņu (n=60) tikpat daudz rotālietu saņem ziedojumu veidā. Sportam un citiem vaļaspriekiem tiek tērēti vidēji 28 LVL uz vienu bērnu gadā, bet kino, teātriem un muzejiem - 23 LVL.

Transports

Dati rāda, ka vidēji gadā uz vienu bērnu audžuģimene transportam tērē 96,63 LVL, bet aizbildņi – 77,04 LVL. Pēc aptaujā iegūtajiem datiem, ikdienas transportam (uz skolu un ārpuskolas nodarbībām) aizbildņi tērē mazliet vairāk (122,12 LVL) kā audžuģimenes (91,13 LVL), savukārt ar īpašiem notikumiem saistītie transporta izdevumi audžuģimenēm ir lielāki (60,21 LVL gadā uz vienu bērnu) kā aizbildņiem (49,72 LVL gadā uz vienu bērnu). Netiešie izdevumi ir bijuši aktuāli pārāk mazai daļai no aptaujātajiem (n<54), lai izdarītu vispārējus secinājumus.

TRANSPORTA IZDEVUMI UZ VIENU BĒRNU (LVL, GADĀ, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi							
	Audžuģimenes				Aizbildņi			
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie	
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n
Ikdienas transports (personīgais un sabiedriskais) uz skolu, ārpuskolas nodarbībām utt.	91,13	112	115,79	37	122,12	92	117,42	53
Transports (personīgais un sabiedriskais) īpašiem notikumiem (ārsta apmeklējumi, kultūras pasākumi, ekskursijas, sporta un atpūtas pasākumi utt.)	60,21	222	73,26	38	49,72	241	63,87	54
Kopā	96,63	237	123,94	54	77,04	251	129,28	73

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja.

Sakari

Arī sakaru izdevumi būtiski neatšķiras aizbildņu un audžuģimeņu aprūpētajiem bērniem. Vidēji par mobilā tālruņa pakalpojumiem tiek tērēts 2,50 LVL mēnesī uz katru bērnu, bet stacionārā tālruņa, interneta un televīzijas izdevumi sastāda aptuveni 8,50 LVL mēnesī uz vienu bērnu. Analizējot sīkāk, stacionārais telefons izmaksā vidēji 4,30 LVL uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, internets – 2,70 LVL mēnesī, bet televīzija – 2,20 LVL mēnesī.

SAKARU IZDEVUMI (LVL, MĒNESĪ, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi							
	Audžuģimenes				Aizbildņi			
	Tiešie		Netiešie		Tiešie		Netiešie	
	LVL	n	LVL	n	LVL	n	LVL	n
Telefona pakalpojumi (uz 1 mājsaimniecības locekli)	4,25	119	4,46	244
Internets (uz 1 mājsaimniecības locekli)	2,55	104	3,16	194
Televīzija (uz 1 mājsaimniecības locekli)	2,07	103	2,33	203
Kopā	8,28	119			8,81	249		
Mobilais tālrunis (individuāli bērniem)	2,42	127	2,88	22	2,97	234	2,63	27

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja.

3.2.1.2. Administratīvās, personāla un apmācību izmaksas

Līdz šim aprakstītie izdevumi bija tieši saistīti ar bērnu vajadzību apmierināšanu. Taču bērnu ārpusģimenes aprūpei ir arī sistēmiskās izmaksas, kuras nevar attiecināt uz konkrētiem bērniem, bet, kuras neveicot, aprūpi kopumā nevarētu nodrošināt. Aprūpētājiem ir nepieciešamas apmācības un tās nav bezmaksas. Kādam ir jāmaksā par aprūpētāju sniegtajiem pakalpojumiem. Pat ja aprūpe tiek veikta brīvprātīgā kārtā bez atlīdzības, lai salīdzinātu dažādos bērnu ārpusģimenes aprūpes veidus, būtu jāveic netieši novērtējumi. Visbeidzot, lai kā bērnu ārpusģimenes aprūpe tiktu organizēta, tai neizbēgami būs administratīvās izmaksas.

Uzsākot savu pienākumu veikšanu, audžuģimenes iziet apmācību kursu un vēlāk reizi trijos gados savas zināšanas papildina. Līdzīgi kursi ir pieejami arī aizbildņiem. Šīs apmācības tiek finansētas no valsts budžeta, taču, kā rāda aptaujas rezultāti, apmācības process rada arī izdevumus, kas jāsedz pašiem aprūpētājiem (piemēram, transporta izdevumi). 2011. gadā audžuģimenes apmācībām tērēja vidēji LVL 34,07, bet aizbildņi – LVL 36,66. Bērnu aprūpes iestāžu nodarbināto apmācību izmaksas novērtēt ir daudz sarežģītāk un šādi dati nav pieejami. Jāņem vērā, ka daļa no bērnu aprūpes iestādēs nodarbinātajiem (piemēram, ārsti, sociālie darbinieki) sniedz pakalpojumus, ko varētu izmantot arī audžuģimenēs un pie aizbildņiem dzīvojoši bērni un, salīdzinot dažādus bērnu ārpusģimenes aprūpes veidus, tas būtu jāiekļauj aprēķinos. Jebkurā gadījumā bērnu aprūpes iestādēs strādājošo apmācība lielā mērā arī tiek segta no valsts budžeta, taču precīzi dažādo aprūpes veidu apmācību izmaksas salīdzināt nav iespējams.

Atlīdzība audžuģimenēm ir LVL 80,00 mēnesī neatkarīgi no ģimenē ievietoto bērnu skaita.¹¹ Turpretī atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu ir LVL 38,00 mēnesī neatkarīgi no aizbildniecībā esošo bērnu skaita.¹² Savukārt bērnu aprūpes iestādēs tiek nodarbināti dažādi speciālisti (aprūpētāji, sociālie darbinieki, ārsti, administratori u.c.). Daļu no šo speciālistu sniegtajiem pakalpojumiem (protams, ne obligāti bērnu aprūpes iestādēs) izmanto arī audžuģimenēs un aizbildniecībā esošie bērni, kas sarežģī dažādo bērnu ārpusģimenes aprūpes veidu izdevumu salīdzinājumu. Proti, Labklājības ministrijas apkopotie dati par bērnu aprūpes iestādēm rāda, ka 2011. gadā vidēji atalgojumam mēnesī, rēķinot uz vienu aprūpē esošu bērnu, bērnu aprūpes iestādes tērēja LVL 215,99, bet sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām – vēl LVL 52,81. Tas ir ievērojami vairāk kā atlīdzības audžuģimenēm un aizbildņiem, bet ietver arī daudz plašāku pakalpojumu klāstu.

¹¹ 22.12.2009. MK noteikumi Nr.1549 "Kārtība, kādā piešķir un izmaksā atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu".

¹² 22.12.2009. MK noteikumi Nr.1600 "Kārtība, kādā piešķir un izmaksā atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu".

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

ADMINISTRATĪVIE, PERSONĀLA UN APMĀCĪBAS IZDEVUMI (LVL, 2011. GADĀ)

Izdevumu veids	Aprūpes veidi	
	Audzūgimenes	Aizbildņi
Apmācības (gadā uz 1 mājsaimniecību)	34,07	36,66

Izdevumu veids	Aprūpes veids	
	Bērnu aprūpes iestādes	
Atalgojums (mēnesī uz 1 bērnu)	215,99	
Sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, sociāla rakstura pabalsti un kompensācijas (mēnesī uz 1 bērnu)	52,81	
Iestādes administratīvie izdevumi un ar iestādes darbības nodrošināšanu saistītie pakalpojumi (mēnesī uz 1 bērnu)	4,90	

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja, Labklājības ministrija.

Arī administratīvos izdevumus dažādajiem bērnu ārpusģimenes aprūpes veidiem precīzi noteikt nav iespējams. Visu veidu organizēšanā ir iesaistītas vienas un tās pašas institūcijas – Labklājības ministrija, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, pašvaldības, bāriņtiesas utt. – taču to darbību un līdz ar to arī izdevumus nevar sadalīt pa bērnu ārpusģimenes aprūpes veidiem. Bērnu aprūpes iestādes gan vēl papildus savās atskaitēs atsevišķi izdala administratīvos izdevumus un 2011. gadā šim nolūkam ik mēnesi, rēķinot uz vienu aprūpē esošo bērnu, tērēja LVL 4,90.

3.2.2. Kapitālieguldījumi

Kā jau tika norādīts iepriekš, kapitālieguldījumi no tekošajiem izdevumiem atšķiras ar to, ka ieguldījumu rezultātā bērnu aprūpes iestāžu vai mājsaimniecību īpašumā nonākušās vērtības (piemēram, mēbeles vai automašīnas) var izmantot ilglaicīgā periodā. Bērnu aprūpes iestāžu kapitālieguldījumi tiek uzskaitīti kā izdevumi pamatlīdzekļu iegādei. 2011. gadā vidēji uz vienu aprūpē esošo bērnu iestādes ieguldīja LVL 74,03, kas Labklājības ministrijas apkopotajos datos sīkāk netiek atšifrēti. Arī audžuģimeņu un aizbildņu kapitālieguldījumi šajā pētījumā detalizēti netiek analizēti. Atšķirībā no bērnu aprūpes iestādēm, audžuģimenes un īpaši aizbildņu mājsaimniecības kalpo ne tikai kā bērnu ārpusģimenes aprūpes vide, bet arī kā dzīves vide pašiem aprūpētājiem, tādēļ ir grūti nošķirt kapitālieguldījumus, kuri attiecināmi uz mājsaimniecību veikto bērnu ārpusģimenes aprūpi, no pārējiem kapitālieguldījumiem.

Taču aptaujas anketās bija iekļauts jautājums par papildus ienākumu izlietojuma iespējām (skatīt attēlu 12.lpp.). Atbildot uz to, 30% audžuģimeņu un 27% aizbildņu norāda, ka viņi ieguldītu mājokļa remontā, un vēl 18% no audžuģimenēm un 22% no aizbildņiem ieguldītu

mājokļa labiekārtošanā. Tāpat kā papildus ienākumu izlietojuma iespējas tiek minētas mājokļa un ģimenes auto iegāde. Kopumā atbildes norāda uz noteiktu kapitālieguldījumu nepieciešamību, taču tai pat laikā nevar apgalvot, ka audžuģimenēs un aizbildņu mājsaimniecībās stāvoklis būtu kritisks un bez būtiskiem kapitālieguldījumiem tās nevarētu turpināt funkcionēt.

3.3. DZĪVES VIDE UN NEPIECIEŠAMĀS FINANCES

Šajā sadaļā tiks apkopoti pamatdati par dzīves vidi, kādu piedāvā dažādie ārpusģimenes aprūpes veidi, un īsumā ieskicēts, kā izdevumu analīzi varētu sasaistīt ar aprūpes kvalitāti un nepieciešamo finanšu aprēķiniem.

Vienīgais salīdzināmais rādītājs, kas ir pieejams par visiem bērnu ārpusģimenes aprūpes veidiem ir dzīvojamās platības mērījumi uz vienu personu, kas vidēji ir nedaudz lielāka aizbildņu mājsaimniecībās (21,16 m²), bet arī audžuģimeņu (19,14 m²) un bērnu aprūpes iestāžu (18,29 m²) mērījumi ir līdzīgi.

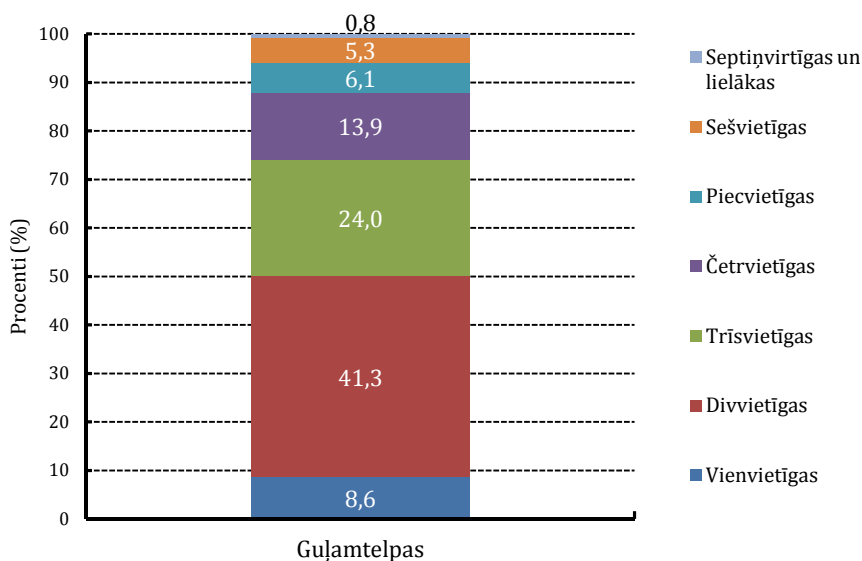
DZĪVOJAMĀ PLATĪBA UZ VIENU PERSONU (M², 2011. GADĀ)

Rādītājs	Aprūpes veidi		
	Audžuģimenes	Aizbildņi	Bērnu aprūpes iestādes
Dzīvojamā platība (uz 1 personu)	19,14	21,16	18,29
Dzīvojamo istabu – guļamtelpu platība (uz 1 personu)			10,92

Avots: Audžuģimeņu un aizbildņu aptauja, Labklājības ministrija.

Bērnu aprūpes iestādes apkopo informāciju arī par guļamtelpām (skatīt attēlu). Lielākā daļa bērnu guļ divvietīgās un trīsvietīgās istabās – kopā tādas ir 65% no visām bērnu aprūpes iestāžu guļamtelpām.

GUĻAMTELPU SADALĪJUMS BĒRNU APRŪPES IESTĀDĒS (% , 2011. GADĀ)

Avots: Labklājības ministrija un autoru aprēķini.

Salīdzinājumam audžuģimenēs pašam sava istaba ir 43% bērnu, bet aizbildņu mājsaimniecībās – 55% bērnu (skatīt attēlu 10.lpp.). Audžuģimeņu un aizbildņu anketās tika iekļauts ne tikai jautājums par personīgo telpu, bet arī par dažādām lietām, kas ir vai nav bērniem nodrošinātas un pieejamas. Aptaujas dati rāda, ka lielākai daļai audžuģimenēs un pie aizbildņiem dzīvojošo bērnu ir pašiem sava gulta, nedaudz mazākai daļai - rotālietas, rakstāmgalds un mobilais tālrunis (skatīt attēlu 10.lpp.).

Lai labāk raksturotu dzīves vidi, audžuģimeņu un aizbildņu aptaujā tika iekļauti arī vairāki jautājumi par ģimeņu mājokli. Lielākā daļa audžuģimeņu un aizbildņu dzīvo personīgajās mājās vai dzīvokļos – attiecīgi 84% audžuģimeņu un 76% aizbildņu (skatīt attēlu 9.lpp.).

Aptaujas rezultāti rāda, ka vairums audžuģimeņu un aizbildņu mājokļi ir nodrošināti ar pamatērtībām. Tajos ir pieejama apkure, gāze, aukstais un karstais ūdens, slapjā tualete, kā arī vanna un duša. Sliktākā situācija ir ar karsto ūdeni, kas ir nodrošināts 76% audžuģimeņu un 59% aizbildņu mājsaimniecībās (skatīt attēlu 9.lpp.).

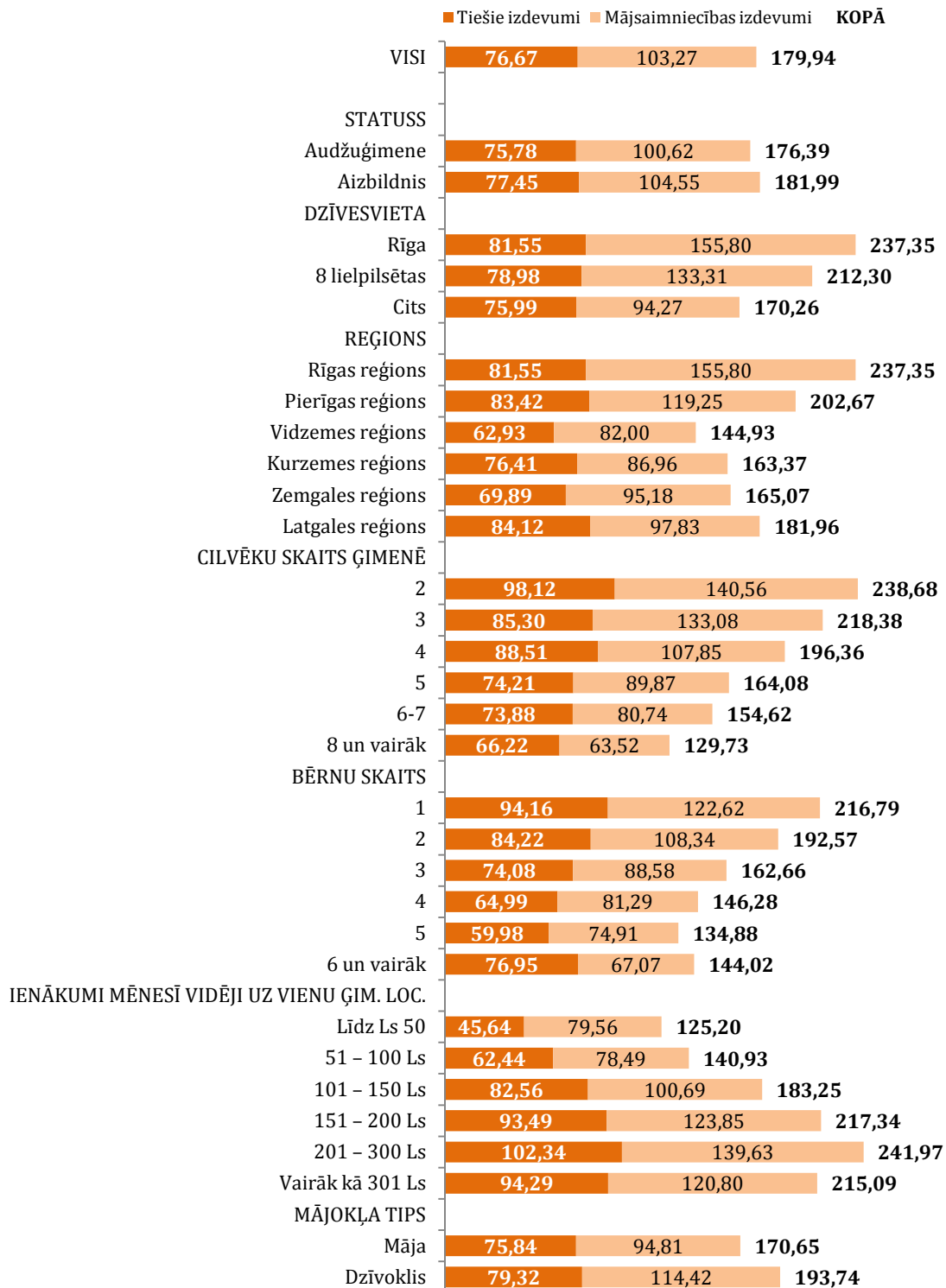
3.4. KOPĒJĀS BĒRNU APRŪPES IZMAKSAS ĢIMENĒ

Apkopojot iepriekšējās nodaļās analizētos datus, iespējams aprēķināt vidējās izmaksas uz vienu bērnu mēnesī attiecībā uz tiešajām un mājsaimniecību izdevumu kategorijām. Kā liecina aprēķini, vidēji viena bērna uzturēšana/aprūpe ģimenē izmaksā 179,94 latus mēnesī, tai skaitā, 76,67 lati ir tiešie izdevumi, bet 103,27 lati – mājsaimniecības kopizdevumi. Sekojoši –

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

vairāk kā pusi (aptuveni 57%) no bērnu aprūpes izdevumiem veido dažādi mājsaimniecības maksājumi (īres, komunālo pakalpojumu maksas, pārtika, sakaru pakalpojumi u.tml.)¹³. Jāuzsver – reālās bērnu aprūpes izmaksas ģimenē noteikti ir lielākas, jo šajos aprēķinos ņemtas vērā tikai tiešās izmaksas, neiekļaujot netiešās izmaksas, ko veido dāvinājumi, ziedojumi, pašu audzēta pārtika u.tml.

Izdevumi par bērnu aprūpi vidēji uz vienu bērnu ģimenē, LVL

¹³ Šeit gan jāņem vērā, ka mājsaimniecības kopizdevumu pārrēķins uz vidējo rādītāju par vienu mājsaimniecības locekli veikts, pieņemot, ka tēriņi ir dalāmi vienlīdzīgi starp visiem mājsaimniecības locekļiem, nepiemērojot papildus datu koriģēšanas koeficientus.

Vidējās izmaksas par bērnu aprūpi lielākas ir Rīgas reģionā (237,35 Ls), Pierīgas reģionā (202,67 Ls), lielpilsētās dzīvojošajiem (212,30 Ls), ģimenēs, kurās ir mazāk bērnu un mazāk mājsaimniecības locekļu (viena bērna ģimenēs vidējie izdevumi ir 216,79 Ls, divu bērnu - 192,57 Ls), kā arī ģimenēs, kuras dzīvo dzīvoklī, nevis savā mājā (193,74 Ls). Protams, izdevumu lieluma korelācija novērojama arī ar ģimenes ienākumiem - jo ienākumi lielāki, jo lielāki arī izdevumi vidēji uz vienu bērnu.

Tiešo izdevumu īpatsvars bērnu aprūpes kopizdevumos lielāks ir lielajās ģimenēs, kur bērnu skaits ir lielāks kā 6 (tiešo izdevumu īpatsvars šajās ģimenēs ir 53%) un kur mājsaimniecības locekļu skaits ir lielāks kā 8 (51%). Savukārt mazāks tas ir Rīgā (34%) un lielpilsētās (37%) dzīvojošajās ģimenēs, kā arī ģimenēs, kuru ienākumi nepārsniedz 50 Ls mēnesī vidēji uz vienu ģimenes locekli (36%).

Centrālās statistikas pārvaldes dati par patēriņa izdevumiem vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli atkarībā no mājsaimniecības tipa par 2011.gadu liecina, ka mājsaimniecībās ar bērniem tie ir aptuveni 180 latu uz vienu ģimenes locekli (viena pieaugušā un bērnu mājsaimniecībās – 177,36 Ls, bet pāra ar bērniem mājsaimniecībās – 179,99 Ls). Diemžēl Centrālā statistikas pārvalde neveic datu aprēķinus atsevišķi par patēriņa izdevumu struktūru un sastāvu attiecībā tikai uz bērniem. Netieši par bērnu ietekmi uz ģimenes patēriņa izdevumu apjomu liecina aprēķini par mājsaimniecību tēriņiem atkarībā no bērnu esamības un skaita. Mājsaimniecībās ar 1 bērnu patēriņa izdevumi uz vienu mājsaimniecības locekli ir 183,93 Ls, ar 2 bērniem – 138,75 Ls, ar 3 un vairāk bērniem – 111,08 Ls, savukārt ģimenēs bez bērniem izdevumi uz vienu mājsaimniecības locekli sastāda 209,79 Ls. Lai gan šos datus tiešā veidā nav iespējams salīdzināt ar audžuģimeņu un aizbildņu ģimeņu aptaujā iegūtajiem aprēķiniem, kopumā novērojams, ka pētījumā iegūtie un Centrālās statistikas pārvaldes veiktie aprēķini par ģimeņu izdevumu apjomu ir līdzīgi.

Pētījumā iegūtos aprēķinus par vidējām viena bērna aprūpes izmaksām ģimenē iespējams salīdzināt ar Centrālās statistikas pārvaldes aprēķiniem par iztikas minimuma patēriņa grozu uz vienu personu mēnesī (arī šai gadījumā gan diemžēl nav pieejami dati par iztikas minimumu attiecībā tikai uz bērniem). 2011.gadā iztikas minimuma patēriņa grozs vienam iedzīvotājam mēnesī sastādīja vidēji 173,33 latus mēnesī, kamēr pētījumā iegūtie aprēķini liecina, ka izdevumi par viena bērna aprūpi vidēji mēnesī sastāda 179,94 latus.

4. SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Izdevumu struktūras analīze, kas aprakstīta šajā pētījumā, ir būtisks pirmais solis, lai noteiktu bērnu ārpusģimenes aprūpei vajadzīgo finansējumu, taču, lai to varētu izmantot, ir nepieciešams precīzi raksturot, ko bērnu ārpusģimenes aprūpes pakalpojumi sevī ietver. Citiem vārdiem sakot, izdevumu struktūras analīze ir jāsaista ar aprūpes kvalitātes un dzīves vides rezultatīvajiem rādītājiem. Lai to izdarītu, pirmkārt, ir nepieciešama politiska vienošanās par bērnu ārpusģimenes aprūpes mērķiem – ko mēs sagaidām no aprūpes sistēmas. Tie varētu būt, piemēram, noteikti ārpusģimenes aprūpē bijušo bērnu vēlākie izglītības, nodarbinātības vai labklājības rādītāji, kuru sasniegšanai ārpusģimenes aprūpei būtu jādod nepieciešamās pamatspējas un prasmes.

Balstoties uz šiem mērķiem, varētu izstrādāt noteiktu dzīves kvalitātes standartu, ko sabiedrība varētu apņemties nodrošināt ārpusģimenes aprūpes sistēmā esošajiem bērniem. Savukārt, izmantojot izdevumu struktūru, šo standartu varētu sasaistīt ar konkrētām izmaksām, tādējādi aprēķinot, cik ārpusģimenes aprūpes sistēma sabiedrībai kopumā izmaksās. Lai šāda sistēmas reforma un no tās izrietošā finansējuma plānošana dotu rezultātus, augstāk minētie plānošanas procesa etapi nevarētu būt atrauti viens no otra – mērķiem vajadzētu noteikt dzīves kvalitātes standartu, kam savukārt vajadzētu būt pakārotam finansējumam. Visbeidzot, sistēmai būtu jābūt dinamiskai un jāparedz korekcijas mehānismi gadījumiem, kad tiek konstatētas nepilnības (piemēram, neatbilstošs finansējums vai nesasniedzams mērķis).

Iepriekšējā nodaļā aprakstītie, dzīves vidi raksturojošie, mājokļa un citi rādītāji ir daļa no tiem, ko varētu iekļaut dzīves kvalitātes standartā. Daļu rādītāju var redzēt izdevumu struktūras analīzē. Vēl citi kā, piemēram, droša bērna piesaiste vienam aprūpētājam, šeit tieši nav analizēti. Taču, kuri ir būtiskākie, kuri iekļaujami, bet kuri – nē, būs atkarīgs no mērķiem, kādi tiek noteikti par sasniedzamiem bērnu ārpusģimenes aprūpes sistēmā.

PIELIKUMI

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

RAKSTI, ZIŅOJUMI, PĀRSKATI UN GRĀMATAS

Latvijas Republikas Labklājības ministrija (2012). *Pārskati par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu 2011. gadā.*

LE Wales (2010). *Foster Carer Payments Schedule and Fees Framework.* Report prepared for Welsh Assembly Government.

McHugh, Marilyn (2002). *The Costs of Caring: A Study of Appropriate Foster Care Payments for Stable and Adequate Out of Home Care in Australia.* Report prepared for the Child and Family Welfare Association of Australia, the Australian Foster Care Association and the Association of Children's Welfare Agencies.

Metis (2011). *Comparing Costs and Benefits of different models of Child Care.* Cost Benefit Analysis of the Child Care systems in Bulgaria Commissioned by European Commission (DG Regional Policy). CCI 2010.CE.16.0.AT.076.

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija [VBTAI] (2012). *Bāriņtiesu pārskats par darbu 2011. gadā.*

NORMATĪVIE AKTI

Latvijas Republikas Saeima (1937. 28. jan.). Likums „Civillikums. Pirmā daļa. Ģimenes tiesības.”

Latvijas Republikas Saeima (1998. 19. jūn.). Likums „Bērnu tiesību aizsardzības likums.” *Latvijas Vēstnesis*, 199/200 (1260/1261), 1998. 8. jūl.

Latvijas Republikas Saeima (2002. 31. okt.). Likums „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums.” *Latvijas Vēstnesis*, 168 (2743), 2002. 19. nov.

Latvijas Republikas Saeima (2006. 22. jūn.). Likums „Bāriņtiesu likums.” *Latvijas Vēstnesis*, 107 (3475), 2006. 7. jūl.

Latvijas Republikas Ministru kabinets (2003. 3. jūn.). Noteikumi Nr. 291 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem.” *Latvijas Vēstnesis*, 85 (2850), 2003. 6. jūn.

Latvijas Republikas Ministru kabinets (2006. 19. dec.). Noteikumi Nr. 1036 „Audžuģimenes noteikumi.” *Latvijas Vēstnesis*, 207 (3575), 2006. 29. dec.

Latvijas Republikas Ministru kabinets (2008. 20. nov.). Noteikumi Nr. 951 „Kārtība, kādā sociālo pakalpojumu sniedzējs tiek reģistrēts sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā un izslēgts no tā.” *Latvijas Vēstnesis*, 183 (3967), 2008. 25. nov.

APTAUJU TEHNISKĀ INFORMĀCIJA

Mērķa grupas:	Audžuģimenes.	Aizbildņi.
Respondentu ģenerālkopa:	585 audžuģimenes.	4390 aizbildņi.
Respondentu skaits:	142 respondenti.	272 respondenti.
Datu reprezentativitāte:	<p>Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv noteikta statistiskās kļūdas varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to jāņem vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās vai ir mazākas par to, var uzskatīt par nenozīmīgām.</p> <p>Šajā pētījumā visā pētījuma izlasē maksimālā statistiskā kļūda ir 3,5%, audžuģimeņu apakšizlasē – 7,2%, bet aizbildņu apakšizlasē – 5,8%.</p>	
Vieta:	Visa Latvija.	Visa Latvija.
Datu ieguves metode:	Pašreizpildāmās anketas. Aptaujas anketas tika nosūtītas visām Latvijas audžuģimenēm.	Pašreizpildāmās anketas. Aptaujas anketas pēc nejaušības principa tika nosūtītas 700 aizbildņu ģimenēm.
Izlasses metode:	Pirmajā posmā - ģenerālkopa. Otrajā posmā – pašizlase.	Pirmajā posmā - nejaušā izlase. Otrajā posmā – pašizlase.
Pētījuma īstenošanas laiks:	2012.gada aprīlis – septembris, pētījuma lauka darbs īstenots 2012.gada maijā – jūnijā.	
Pētījuma pasūtītājs:	Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija	
Pētījuma īstenoātājs:	SIA „Excolo Latvia”	
Pētījuma darba grupa:	<p>Ilze Paleja – pasūtītāja pārstāve.</p> <p>Kristīne Veispale – pasūtītāja pārstāve.</p> <p>Gints Klāsons – aptaujas metodoloģijas izstrāde, aptaujas anketu izstrāde, rezultātu datu analīze un ziņojuma sagatavošana.</p>	
Piezīmes:	<p><i>Datu salīdzināšanai izmantoti 2008.gadā SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” pēc LR Bērnu un ģimenes lietu ministrijas pasūtījuma veiktā pētījuma „Ārpusģimenes aprūpes (ārpusģimenes aprūpes iestādes, audžuģimenes, aizbildnība) un adopcijas sistēmas izpēte un ieteikumi tās pilnveidošanai” rezultāti (pieejams: http://www.bti.gov.lv/lat/arpusgimenes_aprupe/statistika_un_petijumi/?doc=1877).</i></p>	

APTAUJAS ANKETA

BĒRNU ALTERNATĪVĀS APRŪPES SISTĒMAS IZPĒTES APTAUJAS ANKETA AUDŽUĢIMENĒM

JAUTĀJUMI PAR ANKETAS AIZPILDĪTĀJU

A1	Ierakstiet, lūdzu, cik Jums ir gadu.	____ ____ pilni gadi	
A2	Atzīmējiet dzimumu.	Virietis Sieviete	01 02
A3	Kāda ir Jūsu nodarbošanās?	Pats sev darba devējs, pašnodarbināts Uzņēmējs, darba devējs, strādāju ģimenes uzņēmumā Algots darbinieks Bezdarbnieks, gadījuma darbu strādnieks Bērna kopšanas atvaļinājumā Mājsaimniece/-ks Mācos, studēju Pensionārs/ Invalīds	01 02 03 04 05 06 07 08
A4	Cik PIEAUGUŠO (18 g.v. un vecāki) , ieskaitot Jūs, dzīvo kopā ar Jums, ar kuriem Jums ir kopīga saimniecība? (pieaugušo skaits mājsaimniecībā)	
A5	Un cik bērnu (jaunāki par 18.g.v.) dzīvo kopā ar Jums vienā mājsaimniecībā? (bērnu skaits mājsaimniecībā)	
A6	Vai Jūs dzīvojat...	...personīgajā mājā? ...īrētā mājā? ...personīgajā dzīvoklī? ...īrētā dzīvoklī? ...cits variants (ierakstiet):	01 02 03 04 05
A7	Cik liela (m ²) ir Jūsu māja/ dzīvoklis? Norādiet kvadrātmetros. (m ²)	
A8	Atzīmējiet, kas no minētā ir nodrošināts Jūsu mājoklī!	Ūdensvads mājoklī Slapjā (ne 'sausā') tualete mājoklī Vanna un/vai duša Centrālapkure Krāsns apkure, kamīns, plīts Cita veida apkure (elektriskie sildītāji vai citas iekārtas) Gāze mājoklī (gāzes balons, gāzes vads) Karstais ūdens	01 02 03 04 05 06 07 08
A9	Ierakstiet novadu vai pilsētu, kurā dzīvojat.	
A10	Kādi ir Jūsu ģimenes vidējie ienākumi mēnesī, rēķinot uz vienu ģimenes locekli (pēc nodokļu nomaksas/ „uz rokas“)?	Līdz Ls 50 51 - 100 Ls 101 - 150 Ls 151 - 200 Ls 201 - 250 Ls 251 - 300 Ls Vairāk kā 301 Ls	01 02 03 04 05 06 07
A11	Cik lielu daļu procentos no Jūsu ģimenes kopējiem ienākumiem veido dažāda veida pabalsti (pabalsts bērna uzturam, ģimenei u.tml.)?	Mazāk kā 10% 10% - 30% 31% - 50% 51% - 70% 71% - 90% 91% - 100%	01 02 03 04 05 06
A12	Ja Jūsu ģimenes budžets palielinātos, kam Jūs veltītu papildus ienākumus?	
JAUTĀJUMI PAR AUDŽUĢIMENES IKDIENU			
Q1	Cik ilgi esat audžuģimene?	6 mēneši vai mazāk 7 mēneši - 1 gads (ieskaitot) 2 - 3 gadi 4 - 5 gadi Vairāk kā 5 gadi	01 02 03 04 05

Q2	Kāda veida palīdzību un atbalstu Jūs kā audžuģimene saņemat no valsts, pašvaldības vai citām institūcijām?				
	Tikai likumos un noteikumos obligāti noteikto Papildus finansiālu atbalstu (norādiet, cik lielu vidēji mēnesī):			01 02	
	Papildus cita veida atbalstu (miniet, kādu tieši):			03	
Q3	Kāds papildus atbalsts, palīdzība Jums kā audžuģimenei būtu nepieciešams?				
Q4	Kas ir galvenās grūtības, ar kurām Jums nākas saskarties ikdienā kā audžuģimenei?				
Q5	Kā Jūs novērtējat pabalsta apjomu, kuru Jūsu ģimene saņem par audžuģimēnē pieņemtajiem bērniem?		Pilnībā pietiekams Drīzāk pietiekams Drīzāk nepietiekams Pilnībā nepietiekams	01 02 03 04	
Q6	Jūsprāt, cik lielam būtu jābūt ikmēneša pabalstam par adoptētiem, aizbildnībā ņemtiem, audžuģimēnē pieņemtiem bērniem un „saviem” bērniem? Norādiet tikai par tiem pabalstu veidiem, par kuriem variet sniegt vērtējumu.				
		„Savi” bērni	Adoptēti bērni	Aizbildnībā ņemti bērni	Audžuģimēnē pieņemti bērni
	Pabalsts mēnesī par vienu bērnu LVL LVL LVL LVL
JAUTĀJUMI PAR AUDŽUĢIMENĒ UZŅEMTAJIEM BĒRNIEM					
Q7	Cik bērnu un jauniešu pavisam kopā bijuši ievietoti Jūsu audžuģimēnē? (audžuģimēnē ievietoto bērnu un jauniešu kopskaits)			
Q8	Kāds ir kopējais bērnu un jauniešu skaits, cik pēc aprūpes Jūsu audžuģimēnē...				
01	... ir uzsākuši patstāvīgu dzīvi (sasniedzot 18.g.v.)? (skaits)			
02	... atgriezušies bioloģiskajā ģimenē? (skaits)			
03	... ievietoti citā audžuģimēnē? (skaits)			
04	... ievietoti pie aizbildņa? (skaits)			
05	... ir adoptēti? (skaits)			
06	... ievietoti pāraudzināšanas iestādē? (skaits)			
07	... ievietoti iestādē (bērnu namā)? (skaits)			
Q9	Ar cik daudziem no jauniešiem, kuri pēc aprūpes Jūsu audžuģimēnē uzsākuši patstāvīgu dzīvi (sasniedzot 18.g.v.), Jūs uzturat regulārus kontaktus (sazvanāties, tiekaties, rakstāt vēstules u.tml.)? (skaits)			
Q10	Cik daudzi no jauniešiem, kuri pēc aprūpes Jūsu audžuģimēnē uzsākuši patstāvīgu dzīvi (sasniedzot 18.g.v.), ...				
01	... ir ieguvuši profesionālo vidējo izglītību? (skaits)			
02	... ir ieguvuši augstāko izglītību vai šobrīd studē? (skaits)			
03	... šobrīd strādā algotu darbu Latvijā? (skaits)			
04	... šobrīd strādā algotu darbu ārvalstīs? (skaits)			
05	... šobrīd atrodas vai agrāk ir atradušies ieslodzījumā? (skaits)			
Q11	Jūsprāt, kas ir būtiskākās problēmas, ar kādām saskaras jaunieši, uzsākot patstāvīgu dzīvi pēc aprūpes Jūsu audžuģimēnē?				
Q12	Kāds atbalsts būtu nepieciešams jauniešiem, kuri uzsāk patstāvīgu dzīvi pēc aprūpes Jūsu audžuģimēnē?				

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

JAUTĀJUMI PAR AUDŽUĢIMENES IKDIENAS IZMAKSĀM

Norādiet, kādi bija Jūsu ģimenes izdevumi latos VIDĒJI MĒNESĪ 2011. GADĀ minētajās izdevumu kategorijās! Ja nevarat norādīt precīzi, norādiet aptuvenu izdevumu summu!		
	MĀJOKLIS	
M1	Mājokļa īres maksa	_____ LVL
M2	Hipotekārā kredīta maksājums	_____ LVL
M3	Mājokļa uzturēšana un remonts	_____ LVL
M4	Aukstais ūdens un kanalizācija	_____ LVL
M5	Atkritumu savākšana	_____ LVL
M6	Energija (elektroenerģija, gāze, apkure, siltais ūdens utt.)	_____ LVL
M7	Preces un pakalpojumi mājas uzkopšanai (sadzīves ķīmija utt.)	_____ LVL
	PĀRTIKA	
M8	Pārtikas preces (neskaitot maltītes ārpus mājas)	_____ LVL
	SAKARI	
M9	Telefona pakalpojumi (gan 'mājas telefons', gan mobilais tālrunis)	_____ LVL
M10	Internets	_____ LVL
M11	Televīzija (pieslēguma, abonēšanas maksa)	_____ LVL
	APMĀCĪBAS	
M12	Mājsaimniecībā dzīvojošo un bērnu aprūpē iesaistīto personu apmācības (semināri, kursi utt.), ieskaitot transporta izdevumus	_____ LVL

JAUTĀJUMI PAR BĒRNU APRŪPES UN AUDZINĀŠANAS IZMAKSĀM

Mūsu pētījuma galvenais mērķis ir veikt aprēķinus par to, cik ģimenei izmaksā bērnu (gan 'savu', gan ģimenē pieņemto) uzturēšana (izdevumi par pārtiku, apģērbu, veselības aprūpi, izglītību, brīvo laiku utt.), tai skaitā, analizējot izdevumu atšķirības dažādu vecumu un dzimumu bērniem. Lai šādus aprēķinus veiktu, mums nepieciešama pēc iespējas detalizētāka informācija par katru ģimenē dzīvojošo bērnu. **Tādēļ mēs ļoti lūdzam Jūs sniegt pēc iespējas konkrētākus aprēķinus par to, cik Jūsu ģimenei izmaksājusi katra Jūsu bērna aprūpe un audzināšana 2011. gadā.**

Anketā katram Jūsu mājsaimniecībā dzīvojošam bērnam veltīta atsevišķa sadaļa – vispirms aizpildiet sadaļu par jaunāko ģimenē dzīvojošo bērnu, pēc tam par otru jaunāko, tad – trešo jaunāko utt. Ja Jūsu mājsaimniecībā dzīvo vairāk kā pieci bērni, anketu aizpildiet tikai par jaunākajiem pieciem bērniem. Ja mājsaimniecībā dzīvo mazāk kā pieci bērni, aizpildiet tik anketas sadaļu, cik Jūsu ģimenē ir bērnu, pārējās atstājot neaizpildītas.

Lai iegūtu pēc iespējas precīzākus datus par katra bērna aprūpes un audzināšanas izdevumiem ģimenē, mēs lūdzam Jūs norādīt:

- Tiešos izdevumus** no Jūsu ģimenes budžeta. Tie ir izdevumi, ko esat paši maksājuši no Jūsu ģimenes budžeta par konkrētiem pakalpojumiem un precēm bērniem.
- Netiešos izdevumus.** Nereti ģimenes saņem dažāda veida palīdzību no citām personām vai institūcijām, piemēram, pārtikas, apģērbu ziedojumus, vai arī pašas veic bērnu apģērbu apmaiņu ar citām ģimenēm, draugiem, kā arī saņem atlaides bērnu pusdienām skolā, transportam u.tml. Tiešā veidā ģimenei tas nerada finansiālus izdevumus, bet mums ir svarīgi noskaidrot, kādas būtu mājsaimniecības papildus izmaksas, ja šāda veida palīdzība netiktu saņemta un ģimenei pašai būtu jāapmaksā konkrētās preces un pakalpojumi.

Piezīmes par tabulas aizpildi:

- * Izdevumu summas norādiet latos par visu 2011. gadu kopā!
- * Norādiet tikai tos izdevumus, kuri attiecas uz konkrēto bērnu, par kuru aizpildāt anketas sadaļu!
- * Ja nevarat norādīt precīzu summu, norādiet aptuvenu.
- * Ja nevarat aprēķināt 2011. gada kopējos izdevumus, padomājiet, kādas ir konkrētās izdevumu kategorijas izmaksas par konkrēto bērnu vidēji mēnesī, un sareiziniet šo skaitli (summu) ar 12.

Piemērs tabulas aizpildei. Kategorijā „vasaras apģērbi” kolonnā A norādiet 2011. gadā kopā iztērēto summu no Jūsu ģimenes budžeta par konkrētā bērna vasaras apģērbu. Ja 2011. gadā konkrētajam bērnam vasaras drēbes esat ieguvuši ziedojumu, dāvinājumu vai apmaiņas veidā, kolonnā B norādiet, cik tās būtu izmaksājušas, ja vajadzētu iegādāties pašiem no sava ģimenes budžeta līdzekļiem. Ja bezmaksas vasaras drēbes neesat saņēmuši, kolonnā B atstājiet neaizpildītu.

Jau iepriekš pasakāties Jums par šo anketas sadaļu aizpildei veltīto laiku!

AIZPILDIET, LŪDZU, ŠO JAUTĀJUMU BLOKU PAR JAUNĀKO BĒRNU JŪSU ĢIMENĒ!

B101	Dzimšanas gads.	__ __ __ __		
B102	Dzimums.		Virietis Sieviete	01 02
B103	Statuss mājsaimniecībā.		Pašu bērns Audžuģimenē Aizbildnībā Adoptēts Cits (ierakstiet):	01 02 03 04 05
B104	Šī bērna Jūsu mājsaimniecībā pavadītais laiks 2011. gadā.		Visu 2011. gadu dzīvoja mūsu mājsaimniecībā Dzīvoja mūsu mājsaimniecībā no 2011.gada (norādiet mēnesi) līdz (norādiet mēnesi)	01 02
B105	Vai šis bērns ir persona ar īpašām vajadzībām?		Jā Nē	01 02
B106	Atzīmējiet, kas no minētā šim bērnam ir pieejams Jūsu mājsaimniecībā!		Pašam sava istaba Pašam savs mobilais tālrunis Pašam sava gulta Pašam savas rotaļlietas Pašam savs rakstāmgalds	01 02 03 04 05
<p>A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta. Kādi 2011. GADĀ KOPĀ bija Jūsu ģimenes izdevumi latos par konkrēto bērnu minētajās izdevumu kategorijās? Attiecīgo summu norādiet kolonnā A.</p> <p>B. Netiešie izdevumi. Ja 2011. gadā konkrētajam bērnam esat saņēmuši bezmaksas palīdzību, ziedojumus u.tml., novērtējiet, lūdzu, cik Jūsu ģimenei būtu izmaksājuši šo konkrēto preču un pakalpojumu iegāde, ja to vajadzētu darīt pašiem? Attiecīgo summu norādiet kolonnā B.</p>				
	APĢĒRBS		A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B107	Vasaras/ pavasara apģērbs	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B108	Ziemas/ rudens apģērbs	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B109	Skolas apģērbs (t.sk., sporta tērps)	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B110	Apakšveļa un naktsveļa	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B111	Apavi	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
	IZGLĪTĪBA		A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B112	Maksa par bērnudārzu, skolu vai augstskolu (neskaitot ēdināšanu)	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B113	Maksa par ārpusskolas izglītību (pulciņi, nodarbības, privātstundas, utt.)	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B114	Maksa par mācību līdzekļiem un materiāliem (grāmatas, darba burtnīcas utt.)	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B115	Citi izdevumi šī bērna izglītībai	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
	VESELĪBAS APRŪPE		A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B116	Ambulatorā aprūpe (vizītes pie ārstiem, zobārstniecība, fizioterapija, analīzes u.c. medicīniskie pakalpojumi)	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B117	Psiholoģiskā palīdzība (psihologa, psihoterapeita konsultācijas bērniem)	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B118	Stacionārā aprūpe (ārstēšanās slimnīcā)	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B119	Medikamenti, zāles	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL
B120	Rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar īpašām vajadzībām	_____ LVL	_____ LVL	_____ LVL

Pētījums par bērnu alternatīvās aprūpes izmaksām un kvalitāti Latvijā

	ATPŪTA UN KULTŪRA	A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B121	Rotaļlietas	_____ LVL	_____ LVL
B122	Preces sportam un citiem vaļaspriekiem	_____ LVL	_____ LVL
B123	Biļetes kino, teātru, koncertu, muzeju u.c. apmeklējumiem	_____ LVL	_____ LVL
B124	Citas preces un pakalpojumi atpūtai un kultūrai	_____ LVL	_____ LVL
	PĀRTIKA	A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B125	Ēdināšana mācību iestādē	_____ LVL	_____ LVL
B126	Ēdināšana citur ārpus mājas	_____ LVL	_____ LVL
	TRANSPORTS	A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B127	Ikdienas transports (personīgais un sabiedriskais) uz skolu, ārpusskolas nodarbībām utt.	_____ LVL	_____ LVL
B128	Transports (personīgais un sabiedriskais) īpašiem notikumiem (ārsta apmeklējumi, kultūras pasākumi, ekskursijas, sporta un atpūtas pasākumi utt.)	_____ LVL	_____ LVL
	SAKARI	A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B129	Mobilais tālrunis	_____ LVL	_____ LVL
	PERSONĪGĀ APRŪPE	A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B130	Mazu bērnu kopšanas un barošanas līdzekļi (autiņbiksītes, salvetes, pudelītes, mānekļi u.c.)	_____ LVL	_____ LVL
B131	Personīgās higiēnas izstrādājumi (ziepes, šampūns, zobu pasta u.c.)	_____ LVL	_____ LVL
B132	Kosmētika	_____ LVL	_____ LVL
B133	Personīgās aprūpes pakalpojumi (frizieris u.c.)	_____ LVL	_____ LVL
B134	Citur nenorādītas mazu bērnu preces (ratīņi, vannīņas, auto sēdekļi u.c.)	_____ LVL	_____ LVL
B135	Dienas aprūpes vai auklītes pakalpojumi	_____ LVL	_____ LVL
B136	Personīgās aprūpes piederumi (ķemmes, fēni, zobu birstes u.c.)	_____ LVL	_____ LVL
B137	Citas personīgas lietas (rotas, pulksteņi, somas, maki u.c.)	_____ LVL	_____ LVL
B138	Kabatas nauda (bērnam no ģimenes budžeta piešķirtā nauda)	_____ LVL	_____ LVL
	CITI IZDEVUMI Ja Jūsu mājsaimniecībai bijuši vēl citi izdevumi par konkrēto bērnu 2011. gadā, norādiet tos šeit:	A. Tiešie izdevumi no ģimenes budžeta (pašu veiktie maksājumi)	B. Netiešie izdevumi (cik būtu izmaksājis, ja ģimenei pašai būtu jāiegādājas)
B139 (ierakstiet izdevumu kategoriju)	_____ LVL	_____ LVL
B140 (ierakstiet izdevumu kategoriju)	_____ LVL	_____ LVL
B141 (ierakstiet izdevumu kategoriju)	_____ LVL	_____ LVL

LIELS PALDIES JUMS PAR ATSAUCĪBU!